ВІСТІ КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО—НЬЮ-ЙОРК 1968

ВІСТІ КОМБАТАНТА

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЖУРНАЛ

РЕДАКТОРИ: І. Кедрин-Рудницький, Василь Веригa

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕҐІЯ: А. Валійський, В. Гузар, Ю. Лопатинський, Р. Купчинський, І. Носик

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1 УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев, Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді.

Статті, підписані прізвищем, чи ініціялами автора не завжди відповідають поглядам Редакції.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Австрія:
Dr. S. Naklowycz
Wien XX
Dresdnerstr. 124/III/19

Канада - Захід:
Mr. Lew Rudnyckyj
297 Chelsea Ave.,
Winnipeg 15, Man., **Canada**

Аргентина:
Fraternidad de Los Ex-Comb
de la 1a DU ENU, c. Maza 144,
Buenos Aires, **Argentina.**

Англія:
Mr. Wasyl Nakonechny
23 Alexandra St.
Ashton - U - Lyne, Lancs, England

Австралія:
Fokshan Library & Book Supply,
16 W Prospect Street, Glenroy, W. 9, Victoria, Australia.
На N. S. W. в Австралії:
Mr. C. Mishchuk, 12 Victory St., Belmore N. S. W., Australia

З.Д.А.:
"VETERANS' NEWS",
P. O. Box 1184, Church St. Station,
New York, N.Y. 10008, U.S.A.

Канада і інші країни:
"VETERANS' NEWS"
41 Whitbread Cres.
Downsview, Ontario, Canada.

VETERANS' NEWS, bi-monthly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1 Ukrainian Division UNA in association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc., Brody-Lew Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.

Address: P. O. Box 1184. Church Street Station, New York, N. Y 10008 U S A
In Canada: Editor — 9 Skylark Ave., Toronto 9, Ont.

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 1968 Торонто - Нью-Йорк Ч. 4 (35)

ЗМІСТ

М. Масютко

ДО МРІЇ

Мріє, народжена в бурі,
Чом ти не палиш серця?
Чом твої діти понурі
І не стійкі до кінця?

Чом твоє слово разюче
В груди не цілить катам?
Чом твоє сяйво сліпуче
Шлях не освітить братам?

Мріє, гартована в хвилі,
Чом ти не крешеш вогні?
Чом твої сестри похилі,
Наче німі?

Чом твої крила широкі
Сіті брехні не січуть?
Чом твої рани глибокі
Темних очей не печуть?

Чом твоя кров полум'яна
Буйним вогнем не горить,
Землю не збуджує п'яну,
Землю, що спить?

Мріє! Навій нам пожару,
Дай нам живої води,
Дай нам пекучого жару
Сили збудить молоді.

Сили збудить, запалити
Порох байдужих сердець,
Темную ніч освітити,
Вийти на герць!

Крим, 1952 р.

Василь Верига

Демократія чи олігархія

В днях 11-13 жовтня ц. р. у Вінніпегу відбудеться Дев'ятий Конгрес Українців Канади. Ці конгреси вже ввійшли в нас у традицію і мають уже свою історію. Та найбільш величавий був, мабуть, І-ий Конгрес, який був скликаний у 1943 році Комітетом Українців Канади. Двадцять п'ять років тому українці Канади мали за час свого перебування в цій демократичній країні першу нагоду зійтися спільно, незалежно від віровизнання чи політичних переконань, щоб переговорити найбільш пекучі проблеми дня. А їх тоді було чимало, бо ж це був 1943 рік, — рік війни, рік грози і надій так для української нації на рідних землях як і для української спільноти в Канаді. В цей час уже поверх тридцять тисяч української молоді воювало за збереження волі і демократичних традицій Канади. Тому і не диво, що цей перший Конгрес відбувся на протязі трьох днів під окремим кличем кожного дня: Війна і перемога; Війна і воля; Війна і безпека.

Весь цей Конгрес проходив дуже ділово і ентузіястично. Сімсот п'ятдесят делегатів заступали різні організації, яким на серці лежало добро Канади й добро України. А мимо всього цей Конгрес скликаний Комітетом Українців Канади — не був найвищим законодатним тілом Комітету Українців Канади, а радше численним зібранням представників різних організацій і гостей, яких члени президії поінформували про те, що вони хотіли, винесли певні резолюції, які їм представила президія КУК... і на цьому кінець.

Чому?

Відповідь на це дуже коротка. Комітет Українців Канади заіснував на підставі т. зв. "договорення" і то не без зовнішнього впливу зі сторони канадського уряду. Ба, що більше, деякі складові організації погодились на спільну репрезентацію українців Канади у формі КУК тільки на протяг війни. Існування КУК після війни не було передбачене, бо комусь дуже залежало на тому, щоб українці Канади і дальше вели між собою непростиму війну, зокрема на релігійному тлі, яку проф. В. Кірконель порівнював із релігійною війною в Англії в XVI-тому столітті.

Вже на першому Конгресі в 1943 році падали здорові голоси з вимогою, щоб Комітет Українців Канади був постійним українським репрезентативним тілом і після закінчення війни. Але тоді на ці голоси ніхто не звертав уваги й навіть на них не відповідали, прямо тому, що "договорення" такої відповіді не передбачували. Та дійсність рідко буває такою, як її очікують, не була вона такою і після закінчення війни, як цього сподівались українці Канади. Існування Комітету Українців Канади виявилось ще більш необхідним після війни, як і в часі самої війни, і цим разом уже в інтересі виключно самих українців. Здоровий глузд переміг, але з тим самим залишились і надальше в силі

"договорення", згідно з якими були розприділені всі становища в Екзекутиві КУК. Згідно із ними головою КУК мав завжди бути делеґат Братства Українців Католиків. Першим заступником голови і секретарем Екзекутиви мали бути делеґати Союзу Українців Самостійників, а другим заступником і координатором в одній особі мав бути делеґат Українського Національного Об'єднання, скарбником — делеґат Союзу Гетьманців Державників, а фінансовим секретарем — делеґат Союзу Українських Організацій.

В ім'я справедливости треба ствердити, що таке "договорення" у даному часі було конечне, бо інакше не було б Комітету, який насилу створено в листопаді 1940 року. Але ці "договорення" повинні були бути всилі аж до скликання Конґресу Українців Канади, який, так як це діється серед усіх інших демократичних народів, партій і організацій, є найвищим уставодачним тілом. На жаль, в українців, які чваняться демократією на кожному кроці, — закони існують зовсім інші. Для них Конґрес — це заповнена людьми велика заля, до якої вони можуть говорити, яких вони можуть навчати демократичних принципів, від яких вони мають моральне "право" вимагати моральної і матеріяльної піддержки, але не мають найменшого обов'язку допустити Конґрес до вирішування навіть престижевих справ. Іншими словами, Конгрес має бути тим, що англійці називають "єс-маном", а він не завжди ним хоче бути.

У висліді того, про склад Екзекутиви КУК не вирішує Конґрес своїми голосами, але поодинокі організації на своїх внутрішніх зборах чи засіданнях. З цього виходить парадокс, бодай у теоретичному розумінні (хоча не бракувало їх і на практиці), що член Президії КУК, найвищої української установи в Канаді зовсім не потребує турбуватися тим, із чим йому прийти до звіту на Конґрес, бо він звітує із своєї діяльности там перед своєю організацією. І незалежно від того, як він там свої обов'язки виконував, чи турбувався він про інтереси цілої української спільноти в Канаді чи тільки про інтереси своєї організації на терені КУК, він і надальше залишиться у крузі т. зв. "батьків народу". Такий невідрадний стан зупиняє нормальний розвиток Комітету Українців Канади, його ріст і значення в народі, якого він дуже часто не може належно репрезентувати. Дальше є ще одна теоретична можливість, що така чи інша складова організація відкличе свого представника і назначить іншого, чим спричиниться до підірвання тяглости в діяльності КУК у міжконґресовому періоді, хоча, як показала практика на терені КУК, такого не бувало (за одним виїмком). На практиці у нас водиться так, що всі пости одержані із волі поодиноких організацій не є закоротко тривалими, а радше задовго, бо фактично доживотньо. Але і це не здорове явище, бо воно кінець-кінців зупиняє доплив нової і молодої крови до Екзекутиви КУК. Брак свіжих сил зумовлює брак нових ідей, нових починів і замість життя у КУК прийшов стан застою і стаґнації, що безперечно скорше чи пізніше спричинить повільне завмирання. А до цього українська спільнота Канади допустити не може і не сміє. На жаль, Ко-

мітет Українців Канади постарівся і йому грозить смерть, що є неухильним кінцем кожної старости. А ми смерти КУК-у не хочемо і тому не сміємо до цього допустити. Ми хочемо такого КУК-у, який міг би негайно реагувати на всі прояви життя української спільноти окремо, і світа — взагалі, якщо цього вимагає всеукраїнський інтерес. Ми переконані, що українці Канади хочуть бачити свою центральну репрезентацію діяльною і динамічною, бодай такою, якою вона була в сорокових роках, якщо не кращою.

Від часу створення Комітету Українців Канади проминуло 28 років, а від часу скликання першого Конґресу — 25 років. Іншими словами, це спорий час не тільки в житті одиниці, але навіть і організації. За цей час підросло нове покоління, яке повинно вже бути заступлене в системі і Екзекутиві КУК. За останнє чверть століття в Канаді, як і в цілому світі, зайшли чималі зміни, — світ перейшов у нову атомову добу, добу електроніки та кібернетики, але цих змін зовсім не видно в українському організаційному житті Канади, а зокрема у його централі — Екзекутиві КУК. Зрештою, чимало зайшло змін навіть у членському складі КУК, який із п'яти чи шести членів-основоположників зріс до числа біля тридцяти, деякі організації-основоположники починають сходити із кону організаційного життя, але на терені КУК вони ще й дальше залишаються молодими і з великими претенсіями бути одинокими речниками української спільноти в Канаді на терені КУК, а вслід за тим і на всеканадійському відтинку. Але старі договорення не зазнали жодної суттєвої зміни. У висліді цього, нічого дивного, що колись динамічний і життєрадісний КУК сьогодні не вводить вартісних починів та ідей під претекстом, що, мовляв, ми вже пробували і нічого не вийшло, КУК починає чимраз більше тратити піддержку серед своєї власної спільноти, навіть в таких справах, в яких моральна і матеріяльна піддержка вповні йому належиться.

На щастя, в самому нутрі Президії КУК ця справа починає чимраз більше актуалізуватися. Є вже і там люди, які бачать і розуміють, що принцип договорення із 1940 року не відповідає вимогам 1960-их років. Про це вже була мова на двох попередніх конгресах (6-ому і 7-ому), але вони ще не знайшли належного зрозуміння у деяких організаціях-основоположниках КУК. Вони все ще бояться за свої "права" і "прероґативи", які давали їм можливість, до певної бодай міри, контролювати діяльність Комітету. Настав уже найвищий час, щоб змінити статут Комітету Українців Канади, згідно з яким за Конгресом стояло б право уставодавчого тіла і який міг би вибирати Президію Комітету Українців Канади, яка була б відповідальна за свою діяльність перед самим Конгресом. Виборність голови та членів президії піднесла б престиж Комітету так серед українців як і серед наших співгромадян, які, слушно чи не слушно, вважають, що слов'яни, а між ними і українці, не можуть рядити собою на демократичних засадах, бо вони вже привикли, якщо не до автократії, то в найкращому випадку до олігархії.

Українські ветеранські організації піддержують ідею виборности членів Президії КУК на конгресах, бо вважають, що це може відмолодити КУК і що виборність заохотить українські професійні організації включитися у працю КУК і тим самим скріпити його діяльність. Вона одинока, мабуть, зуміє відродити усі ті місцеві відділи КУК по цілій Канаді, які колись існували і діяли, а сьогодні інертні або зовсім завмерли. А чейже їх число доходило майже до двох сот. Тільки виборна система Президії КУК зробить його дійсно репрезентативним тілом цілої української спільноти в Канаді. (До речі чи не варто було б замінити слово "комітет" якимсь іншим, напр. "конґрес", тобто замість Комітет Українців Канади — Конгрес Українців Канади в загальному, а діловий комітет назвати прямо Екзекутивою? До речі, ця назва також була надана не-українськими співтворцями КУК).

Колосальні зміни, які зайшли в політичній структурі світа за останніх 25 років, є чи не найкращим доказом того, що й ми не можемо стояти на місці, користуватись засобами і методами з-перед чверть століття. Зміни, які заходять ще й сьогодні, вимагають від нас постійної чуйности і передбачливости, а з тим самим і плянування наперед. Наша центральна репрезентація мусить безперервно слідкувати за подіями в світі і в Канаді та реаґувати на них і бути готовою до дії негайно, бо завтра може бути запізно. Завтра не сміє застати нас неприготованими до дії, а навпаки ми повинні готовитись до нього, передбачувати, що воно нам принесе. Діяльність нашої центральної репрезентації під сучасну пору не сміє послаблюватись, а навпаки скріплюватись, зокрема з виду подій, які проходять в Україні. Матеріяльні засоби для запевнення успішної діяльности не є сьогодні проблемою в Канаді, бо українська спільнота завжди була і є жертвенною, коли вона бачила якісь конкретні цілі і завдання. Організація Світового Конґресу може послужити для цього чи не найкращим прикладом, на який наша спільнота відгукнулась в міру своїх спроможностей. Кожна дія наперед солідно обдумана і запляноване може рахувати на успіх, а зокрема, коли до того приложити рук.

Ми хочемо виборности в центральних органах нашої репрезентації в Канаді на демократичних засадах. Ми хочемо, щоб наша центральна репрезентація діяла за пляном і діяла тільки там, де вона — і ніхто інший — не може тої роботи виконати. Місцеві чи провінційні справи повинні полагоджувати місцеві чи провінційні відділи за порозумінням із централею. Але як воно не дивно, за двадцять вісім років існування централі вона не спромоглася зорганізувати провінційних відділів, які діяли б на терені своїх провінцій і з тим самим відтяжили б централю від справ, які по суті до неї не належать.

Ми є за змінами, які оздоровлять нашу централю і відмолодять її, бо нам залежить на існуванні нашої центральної репрезентації, яка єдина може — і мусить — усунути хаос із нашого організованого життя. Ми віримо, що

такі зміни притягнули б до співпраці молодих і високо кваліфікованих представників молодшого покоління. Ми хочемо вірити, що Дев'ятий Конгрес Українців Канади не буде ще одним збором делегатів різних організацій, який не матиме жодного впливу на дальший хід праці Комітету Українців Канади. Зрештою, відомий факт, що чимало організацій-членів КУК поважно застановляються над тим, чи варто їм висилати признану їм кількість делегатів, які і так не матимуть там жодного значення, і все піде "по пляну", незалежно, чи вони там будуть повним числом чи тільки невеличкою репрезентацією. Із такими практиками треба покінчити, щоб викликати заінтересування в широких колах громадянства нашими конґресами і щоб делегати, які в них беруть участь, відчували те, що їх присутність там конечна. Хочемо вірити, що Дев'ятий Конгрес Українців Канади буде переломовим в історії нашої спільноти і створить із нашої центральної репрезентації — Комітету Українців Канади — дійсно демократичну і репрезентативну установу, здібну виконувати наложені на неї обов'язки, здібну оправдати покладені на неї надії і сподівання не тільки української спільноти в Канаді, але також і нашого поневоленого народу на рідних землях.

Делегати Дивізійників на Конгресі Українців Канади.

О. Яворський

“ЗА РІДНИЙ КРАЙ, ЗА СТРІЛЕЦЬКИЙ ЗВИЧАЙ”

(До 25-річчя постання Української Дивізії)

Головна Управа Братства колишніх Вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії (І УД УНА) проголосила період між квітнем 1968, а липнем 1969 Ювілейним Роком Дивізії. Місяць квітень 1943 р. — місяць, у якому проголошено творення Дивізії, а місяць липень 1944 р. — це місяць кривавого хрищення дивізійників у боях під Бродами з московсько-советськими ордами на лицарів української нації. Гаслом цього Ювілейного року нашої дивізії є її вояцьке гасло “за свій рідний край, за стрілецький звичай”.

Мати рідний край вільним, мати власну державу, а в ній своє військо — це мрія кожної нації. Бо держава — це найвища форма організації нації, а безпартійне військо — це збройне рам’я нації, що захищає державу.

Виявом думки нації про потребу власного війська являються слова нашого Великого Митрополита св. пам. Андрія Шептицького, які він висказав з нагоди творення дивізії у дні 28 квітня 1943 року, що “немає такої ціни, якої не варто б заплатити, щоб було українське військо”.

Ціною, яку платить нація за своє військо — це ціна крови. Ми платили ту ціну від зарання нашої історії, за княжих і козацьких часів, відтак у першій світовій війні через Леґіон Українських Січових Стрільців. А коли 1917-1918 рр. вибухла революція в Росії і Австрії, зложили ми свою дань через Армію УНР і УГА. І хоч наша програна була кінцем нашої Армії, то дух військової боротьби з окупантом не завмер. Його продовжували УВО, ОУН, Карпатська Січ, а в найновіших часах наша Дивізія і УПА.

Усі згадані мною формації — це неначе ті криваві стовпи, які вказують шлях української нації до вимріяного ідеалу волі і самостійности. Це рівночасно і розуміння тої правди, що шлях до волі тяжкий і за волю треба платити кров’ю найкращих дітей нації.

Тож і не диво, що з вибухом німецько-польської, а відтак німецько-совєтської війни, заворушились наші комбатанти з доби наших визвольних змагань і заговорили разом з нашою молодою ґенерацією про потребу творення української армії. По довгих ваганнях німецькі окупанти України, яким зима 1941 і 1942 рр. далася взнаки, рішилися відступити від своїх расових принципів і запропонували українцям створення української дивізії “Галичина”. І хоч ні назва, ні форма, ні керівництво цієї дивізії нас не вдоволяли, то мимо всього, ми вояки колишніх українських армій на зібранні комбатантів у Львові в дні 2 травня 1943 року рішили взяти участь у творенню дивізії, **бо як сказав і написав найбільший ентузіяст її творення св. пам. сотник Дмитро Паліїв, що під**

час війни тільки зорганізована збройна участь рішає, чи хтось є підметом подій та матиме право партиципувати в її останньому акті.

Власне цей останній акт, у якому хотіли ми мати вишколених старшин і вояків та зброю у своїх руках, цей останній акт, у якому хотіли ми бачити знищення взаємною борнею двох найбільше небезпечних окупантів України та повторення 1918 року, рішив про те, що ми із затисненими зубами дали згоду на нашу і нашої молоді участь у створеній дивізії "Галичина".

Наші надії на рівночасну програну Москви і Берліна не здійснилися. Америка своїми доставами врятувала московську імперію і за свою помилку платить сьогодні тяжку дань крови і майна.

Та все таки ми нашою участю у боротьбі проти Москви засвідчили, що ми готові при найтяжчих умовах до боротьби з нею за визволення української нації. Тому, як писав св. пам. Любомир Ортинський, поручник 29 полку піхоти нашої дивізії, до якого складу я мав честь належати, "**ми пішли під Броди, щоб на визвольному шляху поставити ще один дороговказ, що веде до волі. Там, у стіп Маркіянової гори, принесли ми кровну жертву молодого українського покоління, що зроджене в бурі революції, виховане на традиціях Маківки, Крутів, Чортківської офензиви, Базару і Львівських Бриґідок, зміст і ціль свого життя вбачало у здійсненні заповіту великого Коновальця "здобудеш Українську Державу або згинеш в боротьбі за неї". Ми вірили і віримо, що кров і тільки кров виведе нас з неволі**".

Так, друзі по зброї, і читачі моєї статті, за нашу покищо нездійснену ідею зложили наші славні дивізійники на жертовнику Батьківщини свою найвищу ціну, своє життя і свою крав. Бо **вони були свідомі того, що, як писав Головний отаман св. пам. С. Петлюра, шлях звільнення нації густо кропиться кров'ю.**

Тож вшануймо в ювілейному році створення І-ої УД УНА поляглих, померлих і живих дивізійників, як і тих, що своїм чином поставили на нашому визвольному шляху ще один дороговказ та відновили леґенду збройної боротьби з Москвою **за свій рідний край.**

Вшануймо їх і за те, що зберегли старий стрілецький звичай побратимства зброї. Бо в Дивізії, як і колись в леґіоні Українських Січових Стрільців, чи в Арміях УНР і УГА ніхто нікого не питав про його політичну приналежність, бо в Дивізії, як і сьогодні в Братстві дивізійників, зобов'язує засада, що військо служить державі і нації, а не партії.

Замість квітів на свіжу могилу старшини УГА РОМАНА РОНДЯКА, який відійшов у вічність у червні 1968 року, Станиця І УД УНА в Ню Гейвен, Конн. складає суму $25.00 на фонд видавництва "Вістей Комбатанта".

Петро Самутин
Ген. шт. генерал

Воєнна стратегія

МІСЦЕ СТРАТЕГІЇ У ВОЄННІЙ НАУЦІ

Теорія совєтської воєнної штуки у зв'язку з різними маштабами воєнних дій ділиться на: а) стратегію, б) оперативне мистецтво і в) тактику. Західні військові авторитети ділять воєнне діло на: а) стратегію б) і тактику. Відпадає оперативне мистецтво. Ще до другої світової війни теоретично було прийнято, що командир піхотної дивізії оцінювався як "малий оператор і великий тактик".

Теорія воєнної стратегії розглядає використання у війні всіх збройних сил і засобів держави. Вона (стратегія) виробляє загальні підстави, використовує та координує зусилля збройних сил і спрямовує для осягнення єдиної воєнно-політичної цілі.

Теорії стратегічного використання всіх збройних сил і їх родів виробляє і конкретні форми та способи їх примінення. Воєнна стратегія є в тісній лучбі з оперативною штукою та тактикою. У відношенні до цих галузів, воєнна стратегія є керівною, вона намічує і визначує загальну ціль дій, сили, засоби і способи виконання поставлених перед ними завдань. В силу цих завдань, тактика повинна відповідати цілям оперативного мистецтва, яке в свою чергу повинно відповідати цілям, які ставить перед собою стратегія.

Сучасна стратегія не може розвиватись і рости без обліку факторів економічного, політичного і науково-технічного характеру. У своїх передбаченнях вона повинна спиратись на сучасні досягнення математики, фізики, хемії, кібернетики та інших наук, без цього сьогодні не можна вирішувати питання підготови і використання збройних сил у війні. Стратегія повинна бути тісно пов'язана з іншими загальними природознавчими науками. Необхідність тісного пов'язання між стратегією і іншими науками підтверджується ще й тим, що деякі технічні науки, які стоять дуже близько до сфери воєнного промислу, одержують від стратегії загальні й дуже часто конкретні завдання технічно-тактичного характеру на конструкцію нових зразків озброєння і воєнної техніки.

ЗМІСТ ВОЄННОЇ СТРАТЕГІЇ

Зміст воєнної стратегії не залишається незмінним. Він змінюється від обставин витворених в даному часі, що визначує предмет стратегії, завдань поставлених перед воєнною стратегією державною політикою, можливостями матеріяльного і морального характеру, сил, засобів, що стоять до розпорядження воєнної стратегії. Відповідно до політичних цілей війни, в завдання воєнної стратегії входить дослід закономірности збройної боротьби на підставі теоретичної аналізи досвіду воєнних дій стратегічного маштабу з обліком сучасного

стану воєнного діла. Одним із головних завдань стратегії є: вивчення умов і характеру майбутньої війни та вироблення способів і форм ведення її.

Приймаючи все це на увагу, стратегія повинна устійнити склад сил і засобів необхідних для осягнення поставлених перед нею цілей, як також загальний розвиток збройних сил і їх підготову до війни. Всі ці питання воєнна стратегія повинна вивчати та порівнювати з поглядами та можливостями передбаченого ворога чи ворогів, тому вивчення воєнної стратегії ворога (ворогів) входить теж у завдання воєнної стратегії. У засяг перелічених завдань до компетенції дослідів воєнної стратегії (теорією) входить:

— умови і характер майбутньої війни,

— закономірність збройної боротьби,

— теоретичні основи підготови держави і збройних сил до війни і засади плянування війни,

— роди збройних сил і підстави їх стратегічного використання,

— засадничі підстави цивільної оборони,

— способи ведення збройної боротьби,

— основи матеріяльного і технічного забезпечення,

— засади керівництва збройними силами і війною в цілому,

— стратегічні погляди (воєнна стратегія) передбачених противників.

Дуже поважним елементом воєнної стратегії та її змісту є питання характеру майбутньої війни. Тут стратегія розглядає умови і факти, які в даний момент визначують характер майбутньої війни, угрупування воєнно-політичних сил, якість і скількість засобів ведення війни, воєнний і економічний потенціял, можливий склад і силу каоліцій та їх географічне положення.

СТРАТЕГІЯ ПОВИННА ПЕРЕДБАЧИТИ:

а) як довго можна вести війну?

б) напругу,

в) простір, в якому йтиме війна.

На підставі визначення характеру майбутньої війни воєнна стратегія розглядає способи і методи підготови збройних сил до війни та головну увагу звертає на такі питання, як наукові докази на плянування до війни з врахуванням вимог політики, можливостей економічних і науково-технічних досягнень, організація стратегічної розвідки, визначення складу збройних сил, необхідних для виконання завдань, поставлених воєнній стратегії. Склад і спосіб підготови стратегічних резерв, створення запасів матеріяльних засобів, підготова терену держави, як театру воєнних дій. ГОЛОВНУ УВАГУ ВОЄННА СТРАТЕГІЯ ЗВЕРТАЄ НА ВИВЧЕННЯ ВИБУХУ МАЙБУТНЬОЇ ВІЙНИ, ВОНА ДОСЛІДЖУЄ ВЛАСТИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗГОРТАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ, СПОСОБИ НАНЕСЕННЯ ПЕРШОГО УДАРУ ТА ВЕДЕННЯ ПОЧАТКОВИХ ОПЕРАЦІЙ, ЯК ТАКОЖ СПОСОБИ СТРАТЕГІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ РОДІВ І ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ.

Розглядає та вивчає засади матеріяльної і технічної забезпеки збройної боротьби в цілому. Вивчає та приймає засади організації стратегічного запілля і його розташування. Воєнна стратегія вивчає підстави (засади) керівництва збройними силами в цілому, визначує передбачені органи керівництва та їх організаційну структуру і функції, засади і методи управління збройними силами кожної держави чи теж коаліції.

Вивчає стратегічні засади і погляди передбаченого ворога (ворогів) і звертає увагу на те, які воєнно-політичні цілі ставить собі ворог (вороги) в майбутній війні. Крім того воєнна стратегія займається вивченням поглядів передбаченого ворога (ворогів) на характер і методи ведення війни. На організацію його збройних сил та підготову економіки, населення і цілого терену держави. Совєтська воєнна стратегія звертає спеціяльну увагу на діяльність воєнно-політичного керівництва, головного командування та вищих штабів.

СОВЄТСЬКІ ВОЄННІ ТЕОРЕТИКИ ДАЮТЬ ТАКЕ ВИЗНАЧЕННЯ ВОЄННОЇ СТРАТЕГІЇ: "Воєнна стратегія являє собою систему наукових відомостей про закономірність війни, як збройної боротьби в ім'я окреслених клясових інтересів. На підставі вивчення досвіду воєн, воєнно-політичної ситуації, економічних і моральних спроможностей держави, нових засобів боротьби, поглядів передбачених противників, вона досліджує умови і характер майбутньої війни і засади їх стратегічного використання, як також підстави матеріяльного і технічного забезпечення керівництва війною і збройними силами".

ЗМІСТ І ХАРАКТЕР ВОЄННОЇ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ РАКЕТНО-ЯДРОВОЇ ВІЙНИ

"Розвиток технічних засобів збройної боротьби впливає на характер війни і воєнної стратегії. Поява ракетно-ядрової зброї змінила і уяву про характер війни. Масове застосування ракетно-ядрової зброї дозволяє в дуже короткий час виелімінувати з війни країну або кілька країн навіть з великою територією, розвинену економічно та з населенням в десятки мільйонів людей. Майже необмежена доносність ракетно-ядрової зброї надає сучасній війні і необмежений її розмах, де зникають кордони між властивим фронтом і запіллям, змінюється також розуміння про театр воєнних дій. Воєнна стратегія в умовах сучасної війни стає стратегією глибоких ракетно-ядерних ударів у тісному сполученні з діями всіх видів збройних сил з ціллю одночасного виелімінування і знищення воєнного потенціялу і збройних сил на всю глибину території ворога для осягнення цілей війни в найкоротший час. Виходячи з такого становища — цілий ряд колишніх засад-норм і правил, що були керівними у воєнній стратегії в період першої і другої світових воєн, підлягають сьогодні переглядові або зовсім тратять своє значення. Зовсім іншого підходу вимагає сьогодні існуючий з давніх давен принцип зосередження (концентрації) сил і засобів на вирішному напрямку. Коли раніше концентрувались сили і технічні засоби на головному напрямку на відносно короткому відтинку фронту, тепер все це мож-

на осягнути шляхом маневрування ударами ракетно-ядрової зброї. Скупчення наземного війська на якомсуь відтинку фронту може буги дуже небезпечним і тому тепер може відпасти термін "прорив фронту".

Важливе значення матиме тепер: піддати одночасним ударам ракетно-ядрової зброї головні об'єкти ворога та розрахувати сили і засоби для таких ударів, враховуючи стратегічну послідовність. Не будуть мати значення та великої ролі успіхи чи невдачі в окремих епізодах війни, тактичного чи теж оперативного характеру. Розраховувати на економію сил і засобів на довгочасну війну — справа дуже сумнівна. До такого висновку приходять і воєнні теоретики високорозвинених країн світу. З ЦЬОГО ВИСНОВКИ: Воєнна стратегія, що користала в минулому з тактичних і оперативних успіхів сьогодні має можливість автономними засобами осягнути цілі війни незалежно від наслідків боїв і операцій в різних етапах збройної боротьби. Тому і загальна перемога у війні не буде шпилем і сумою поодиноких успіхів, а наслідком одноразового і одночасного вжитку всієї сили країни, підготовленої ще далеко перед війною. Нове значення має сьогодні і "театр воєнних дій". Поява далекобомбардуючої авіяції, поява ракетно-ядрової зброї і особливо міжконентальних ракет, змінюють і поняття "театру воєнних дій". У сучасному розумінні "театр воєнних дій" може охоплювати всю територію воюючої держави чи теж коаліції, цілі континенти, морські, повітряні і космічні простори. Стратегічний наступ і стратегічна оборона, як роди стратегічних дій в умовах ведення ракетно-ядрової війни, втратили своє колишнє значення.

В умовах ракетно-ядрової війни вирішення головних цілей війни буде переводитись СТРАТЕГІЧНИМИ ВІЙСЬКОВИМИ РАКЕТАМИ — ШЛЯХОМ МАСОВИХ РАКЕТНИХ УДАРІВ. Наземні сили будуть вжиті для остаточної ліквідації уцілівших з'єднань ворога та окупації його території. Повітряна оборона буде захищати свою територію (головно райони розміщення міжконентальної ракетно-ядрової зброї), промислові райони та захист власних збройних сил проти нападу ворожої ракетно-ядрової зброї.

Стратегічний наступ і стратегічна оборона як роди стратегії можуть зберегти своє значення у випадку ведення воєнних дій звичайними засобами збройної боротьби в льокальних війнах, можливість котрих не виключена.

Ракетно-ядрова зброя внесла корінні зміни також у визначення СТРАТЕГІЧНОГО РОЗГОРТАННЯ. Існуюче до кінця другої світової війни розуміння так званого стратегічного розгортання збройних сил, як комплексу послідовних і пляномірно ведених заходів: а) прикриття, б) мобілізації, в) зосередження (концентрації) та розгортання збройних сил на театрі воєнних дій тепер перестаріла. В сучасних умовинах більшість цих заходів можна вести завчасу, а в період розгортання лише удосконалювати. В новому розумінні СТРАТЕГІЧНЕ РОЗГОРТАННЯ являє собою процес створення стратегічних згрупувань перед початком війни, згідно з пляном війни та умовинами і характером її ве-

дення. Удосконалення засобів і способів транспортації ракетно-ядрової зброї (міжконентальні ракети) до намічених цілей чи теж об'єктів, майже необмежена доносність такого транспорту та здібність перенацілювання ракетно-ядрових ударів в дуже короткий час з одного об'єкту на другий, змінюють також розуміння стратегічного маневру. Якщо раніше під стратегічним маневром треба було розуміти найбільш догідне згрупування сил і засобів на терені воєнних дій, то тепер ідеться про створення відповідних умовин шляхом зміни і зосередження ракетно-ядрових ударів для осягнення засадничих цілей війни.

Отже, стратегічний маневр в умовах ракетно-ядрової війни може бути окреслений як перенесення зусиль з одного стратегічного напрямку на другий, головним чином, шляхом перенесення вогневого маневру ракетно-ядрової зброї.

Розглянені тут деякі підставові засади воєнної стратегії підтверджують закономірність тих корінних змін, що й вносить у стратегію поява нових засобів збройної боротьби.

Покищо поминаємо такі розділи, як:

1) Стратегія і політика та залежність першої від останньої.
2) Стратегія і економіка та характер взаємолучби обох.
3) Стратегія і морально-політичні фактори.
4) Стратегія і воєнна доктрина.
5) Прикметні риси західньої стратегії.
6) Сучасна стратегія ЗСА і НАТО.
7) Підготова до війни театру воєнних дій.
8) Економічна підготова до війни.

ХАРАКТЕР СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

Цитую за совєтською дефініцією:

"Наукове обгрунтування і передбачення характеру майбутньої війни важливе тому, що тільки тоді держава і військове командування зможуть без помилок скерувати розбудову збройних сил по найбільш правильному шляху і пляново рішати питання підготови держави до війни".

З цього випливає виключне значення вирішування в сучасних умовинах теоретичних і практичних питань воєнної стратегії, правильного визначення характеру війни і спеціяльно її початкового періоду. Під цим треба розуміти передбачення, на що буде рішений той, хто розпочинає війну і як треба вжити ракетно-ядрову зброю.

Вислід збройної боротьби в її початковому періоді буде рішальним на її кінець. Наслідки початкового періоду будуть страшні, але ВОНИ ВИПЛАТЯТЬСЯ В ОСЯГНЕННІ ПЕРЕМОГИ". Стільки совєтські теоретики.

Цікаво приглянутись наслідкам 1-ої та 2-ої світових воєн. 1-ша світова війна: забитими — 10 мільйонів. Раненими і покаліченими — 20 мільйонів. 2-га світова війна: забитими коло 50 мільйонів.

В першій світовій війні Росія втратила:

Забиті	1.200.000
Померлі від ран і затруєні газами	825.000
Разом	2.025.000
Ранені	2.589.000
Полонені	2.600.000

В тому на долю України припадає (східні землі):

Забиті	300.000
Померлі від ран і газів	206.250
Разом	506.250
Ранені	647.500
Полонені	650.000

(ПІДСТАВИ: Військово історичні журнали й архіви СССР. — П. С.)

СОВЄТСЬКА ВОЄННА СТРАТЕГІЯ В СУЧАСНУ ЕПОХУ ТЕОРИТИЧНО ДІЛИТЬ ВІЙНИ НА:

А) Війни між "таборами імперіялізму і соціялізму". По своїм маштабам — це буде війна двох коаліцій.

Б) Війни національно-визвольні, громадянські війни — це малі льокальні війни, що їх підтримуватиме "табір соціялізму".

В) "Імперіялістичні війни — придушення визвольних воєн і захоплення колоній імперіялістичними агресорами". Всі ці війни совєтська воєнна стратегія ділить штучно на "справедливі і несправедливі".

У програмі КПСС (Комуністична партія Сов. Союзу) недвозначно підкреслено, що "імперіялістичний табір" приготовляє страшний злочин проти людства: світову ядрову війну. ЦИТУЮ: "Причиною до виникнення війни можуть бути найрізнородніші події. В умовинах страшних неперебірливих перегонів в озброєнні існує небезпека, що навіть маленька помилка державних діячів може привести до світової війни. Ракетно-ядрова зброя може бути пущена в рух не тільки з наказу уряду, але і з волі окремих людей, що стоятимуть у кермі цієї страшної зброї. Недосконале діяння радарної системи може спричинити помилкове розуміння приладів і це може потягти за собою вибух воєнних дій. Незрозуміння наказу, психічне заламання летуна, що має на борті свого літака ядрові бомби. Недокладність праці електронних систем". Колектив працівників совєтської воєнної стратегії на кожному кроці підкреслює перевагу Совєтського Союзу в продукції ракетно-ядрової зброї і не тільки щодо кількости, але і якости. Можна сприйняти це як пропаганду, але з другого боку треба рахуватись з їх можливостями та не помилитися в недооцінці.

Атомова промисловість в ЗСА і СССР знаходиться на такому рівні, що запаси ядрових зарядів в цих двох велетнях досягли вже величезних розмірів. Совєтські воєнні теоретики ясно і недвозначно вказують на те, що якщо ядро-

вої зброї цілковито не знищать, то у випадку нової війни обидві сторони вживуть цю страшну зброю. Далі цитую: "Враховуючи все це, приходимо до висновку, що збройні сили Совєтського Союзу і інших соціялістичних країн повинні приготовлятись передусім до війни в умовинах масового примінення ядрової зброї обома воюючими сторонами. Тому правильне, глибоко продумане наукове рішення всіх теоретичних і практичних питань, що в'яжуться з підготовою і веденням власне такої війни, треба розглядати як основне завдання теорії воєнної стратегії і стратегічного керівництва.

Приспішений розвиток ракетно-ядрової зброї довів до того, що вона не обмежена скорістю і висотою лету, з великою докладністю попадає в ціль, відзначається високою здатністю маневрування вогнем, як рівнож здібністю переносити ядрові заряди великої нищівної сили. Все це забезпечує ракетно-ядровій зброї таку можливість завдавати несподівані удари, та скоро і надійно нівечити велику кількість об'єктів одночасно в глибокому запіллі і на фронті, що цього не можуть робити інші воєнні засоби. Особливо великий вплив на характер війни в цілому буде мати вжиття міжконентальних стратегічних ракет і так званих орбітальних. Інтенсивний розвиток і великі необмежені можливості стратегічних ракет спонукали творити нові роди совєтських збройних сил — ЦЕ РАКЕТНІ ВІЙСЬКА СТРАТЕГІЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ. (Ракетние войска стратегического назначения).

Ці війська призначені для виконання головних стратегічних завдань війни. Ракетні війська стратегічного призначення мають вже тепер таку кількість ракетних викидень і ядрових зарядів до них, що вони всилі повністю виконати завдання, що їх матимуть. Крім ракет стратегічного призначення удосконалюються і збільшуються ракети оперативного і тактичного призначення, що тепер вже масово вживаються на озброєння суходільних військ, воєнно-морської фльоти, та повітряної фльоти. Таким робом ракети будуть найбільш ефективним і найбільш перспективним засобом збройної боротьби. Примінення ядрових ракет у масовому маштабі докорінно змінить характер війни і способи її ведення, надасть війні необмежений рішучий і нищільний характер. Масове застосування атомової і воднородної зброї не обмежене можливостями її транспортації до будь-якої цілі дослівно впродовж хвилин при допомозі ракет і дозволяє в найкоротший час осягати найбільших воєнних результатів без уваги на віддаль і простори. Необхідно підкреслити, що в теперішніх міжнародних відносинах та при сьогоднішньому розвитку воєнної техніки, кожний збройний конфлікт незапобіжно перейде в загальну ядрову війну, якщо в тому конфлікті візьмуть участь атомові потуги. Логіка війни така, що коли війну розпалять агресивні кола ЗСА, то вона (себто війна) зараз же буде перенесена на територію ЗСА. Нищільним ударам підпали б у такій війні також ті країни, на території котрих розміщені воєнні бази ЗСА і НАТО. Ядрова війна блискавицею рознесеться по всьому земному просторі".

Так відверто і недвозначно пишуть і проповідують ядрову війну совєтські воєнні теоретики.

Наслідки ядрової війни будуть страшні. За підрахунком науковців від вибуху одної водневої бомби в промисловому районі може згинути відразу коло півтори мільйона людей плюс 400.000 від наслідків радіяції. Англійські науковці облічили: 4 меґатонові бомби, кинуті по одній на Лондон, Бірмінгем, Ленкшир і Йоркшир, знищать мінімум 20 мільйонів людей.

Совєтські і інші спеціялісти підрахували: 100 ядрових зарядів силою 2-ох меґатонів, що вибухнуть в короткому часі над державою з добре розвиненою промисловість на території приблизно 300.000 — 500.000 кв. кілометрів, перетворять її промисловість і адміністративні центри в страшну руїну, а територія, заражена радіоактивними речовинами, перетвориться в мертву пустиню.

Американські спеціялісти в докладі Конґресові подали: "24-годинна ядрова війна принесе втрату 50-75 мільйонів людей".

Делеґація Братства кол. вояків 1-ої УД УНА на авдієнції у Верховного Архиєпископа Йосифа Кардинала Сліпого в Торонті 21 червня 1968 р.

Д-р М. Малецький, голова Головної Управи Братства вітається з Кардиналом. За ним стоїть сот. Ст. Гуляк, голова станиці Братства в Торонті. Між Кардиналом а д-ром Малецьким стоїть пор. Вол. Гузар, голова Крайової Управи Братства на Канаду. Нема на знімку четвертого члена делеґації В. Вериги, редактора "Вістей Комбатанта".

Микола Прасіцький

КАЛІШ

Так називалося місто, яке наводило панічний страх на всіх вояків Дієвої Армії УНР. На його передмістю, а точніше поза залізничним двірцем розмістився табір вояків 2-ої Волинської та 3-ої Залізної Стрілецької дивізії названої вище армії, в бараках збудованих німцями для приміщення у них полонених москалів, чи солдат з І-ої світової війни. Самопочування його мешканців було мабуть гірше, як у самогубців. Положення рятувало і дещо підбадьорювало перебування в оточенні своїх товаришів недолі, з котрими недавно ділилося радість і горе. Вони своїми жартами і вірою в остаточну перемогу започаткованого великого діла скріплювали на дусі всіх зневірених.

Зовнішній вигляд табору та його адміністрація нічим не різнилися від інших заведені того типу, тому й над їхнім описом зупинятися не буду. Натомість, члени того муравлища були набагато відмінні від його попередників-полонених. Усе це елемент в 95% національно свідомий, який знав, чого хоче і тому часто можна було завважити на їхніх обличчях вираз тупого здивування із запитом в очах: що сталося, де ми і чи довго тут будемо нидіти? Самозрозуміло, що такий стан не міг тривати в безконечність і тому змінявся часто, відповідно до безлічі поголосок, переважно оптимістичних. Треба було лише приглянутися і прислухатися добре до розмов більших чи менших гуртків інтернованих. У всіх переважала розмова про недалекий вже час походу на Україну. Вищий командний склад мусів добре орієнтуватися у тій безнадійній ситуації, але не намагався пригашувати віри свідомого воюцтва, а навпаки, старався підсилювати її, хоч сам напевне був іншої думки.

Отож, для скріплення віри в недалекий похід і вдержання вояцької моралі та фізичної справности, введено муштру для всіх та багато всіляких курсів, включно до курсу старшинського генерального штабу. На муштру ходили всі досить охоче та й на курсах не бракувало відвідувачів. Смішно було придивлятися збоку на вправи тих недавніх лицарів-очайдухів з дерев'яними «копистками» замість рушниць. Правда, було трохи правдивих шабель для стинання лози, це був привілей кіннотників, з чого вони були дуже горді. Не занедбувано також і культурно-освітньої праці. Створено клюб, малярську студію, театр, хор і духу та струнну оркестри. До клюбу належали переважно «грошовиті» особи, бо в таборі процвітали картярство та пиятика. У малярській студії викладали досить видатні артисти-малярі, що своє знання зуміли передати курсантам і в той спосіб дали багатьом фах в руки, з якого вони згодом черпали засоби до життя. У початках, це була направду вартісна з мистецького боку одиниця і образи її втішалися дуже прихильною, ба навіть похвальною оцінкою знавців, але з бігом часу життя і обставини примусили багатьох курсантів занятися масовою продукцією всіляких ярмаркових копій для збування їх широким масам. Самі автори називали ті свої «образи» «гробами», мабуть для підкреслення їхньої безвартости. Театр стояв на високому рівні, бо гуртував направду артистів, мистців

сцени. Ядро ансамблю складалося з артистів Державного Театру зпід керми сл. п. Миколи Садовського. Вистави втішалися успіхом не лише у таборян, що прагнули будь-якої розваги серед днів нидіння, але й у цивільної публіки з міста, поляків, яким дозволялося відвідувати всі таборові імпрези. Відомий сьогодні серед еміґрації артист-балетмайстер В. Авраменко негайно заснував був курс національних танків і мав надзвичайний успіх. Курсантів було кілька соток. Він їх учив завзято, уставляючи в велике коло, як коней із уїзджальні і так під плескання в долоні та числення тактів: «раз і два, раз і два і три», минали години, а всіх учасників сбливали поти.

Постав також досить чисельний мужеський хор під дириґентурою сонт. К., з якого пізніше вийшла перша «шістнадцятка» під орудою Д. Котка, що в тому часі наробила багато шуму в цілій Польщі та внесла справжню революцію в хорове мистецтво, зокрема в Галичині. Капельмайстер Г-ко сформував дуту оркестру і цілими днями немилосердно замучував таборовиків вправами з своїми оркестрантами. Як усюди, так і тут, в нашому гурті позбавлених волі, з'явилася добродійна «тета», що уділювала всілякого роду поміч і розвагу обездоленим. В першу чергу привезла кілька, не зовсім у порядку, струнних інструментів. Нехай, мовляв, бідолахи розважаються та музикою заглушують голод. І, все ж таки добре зробила. Тих кілька інструментів, приблизно з десяток, негайно були розхоплені охочими і кожний бренькав собі, щоб швидше час минав. Через кілька днів, в одного з «захватників», а саме сотн. З-ва, першорядного мандолініста, можна сказати б віртуоза, постала думка зорганізувати оркестру з тих «диких» музикантів. Цю думку радо підхопили інші і так несподівано постала нова культурно-освітня одиниця, струнна оркестра. Коли внедоззі в таборі відбувалася якась імпреза, то наша оркестра також виступила з своїм репертуаром. На тій імпрезі було чимало присутніх місцевих громадян з міста. На другий день до команди охорони табору покликано нашого провідника і повідомлено його про пропозицію одного власника ресторану, щоб ми щоденно виступали в його ресторані. Той ресторан називався «Несподзянка». Запропоновані ним умови були прийняті і командант табору апробував цю згоду та видав свій дозвіл і потрібні перепустки. І так, наша оркестра почала свої виступи та стала відомою на все місто й околицю. Очевидно, в той повоєнний час не було так трудно стати «відомим». Крім умовленої заплати ми мали багато кращі і більші доходи «збоку». за виконування різних замовлень від відвідувачів та надпрограмову гру. У зв'язку з тим часто траплялися погулянки в, так би мовити, позаурядових годинах, які звичайно кінчилися за спільним столом з гістьми, та значним матеріяльним зиском. Поволі ми почали звикати до своєї нової професії і навіть дошукуватися в ній добрих сторін. У тому літньому сезоні ми двічі міняли місце своїх виступів. У святочні дні грали по полудні в якомусь заміському городі, а вечером і в решту буднів в іншому ресторані, де поводилося нам набагато краще, бо той ресторан відвідувала численніша і заможніша публіка. Господар того ресторану часто говорив, що коли б ми грали в нього через зимовий сезон, то зможемо заробити

гарний гріш і наше життя набагато покращало б. Але, на жаль, наші тодішні мрії, а його сподівання і обіцянки не здійснилися, і то завдяки землячкам, які позавидували нам. Знайшлись такі, що прискаржили нас перед командиром дивізії ген. Ол. Удовиченком, мовляв, ми своїми виступами принижуємо старшинське звання. З того приводу, ген. Удовиченко, що безумовно знав про наші виступи і напевно радів нашими успіхами, врешті мусів делікатно заборонити їх. А шкода, бо користи з того були великі не лише для нас, а й для численних товаришів недолі, що не мали змоги заробити собі і бодай в дечому поліпшити своє існування. І так, ми стали безробітними нарівні з іншими таборянами. Положення виразно погіршилося. Отже, треба було за всяку ціну шукати якогось виходу, поки в кишені водилася сяка-така готівка. То ж, не гаючи часу і користуючись ще кілька днів перепустками, я купив собі цивільний одяг та залишив його «на всякий случай» в одного знайомого відвідувача ресторану, власника пекарні. Після того, не надумуючись довго, одного дня, я покинув «гостинний Калішський табір», скерувавшись знову до Східньої Галичини. Там прийшлося рятуватися в театрі дир. Й. Стадника.

Було б добре, якби появилася обширна історично-інформаційна праця про табір інтернованих вояків у Каліші.

Михайло Петруняк

ПАМ'ЯТІ СТРІЛЬЦЯ, ЩО ПОЛЯГ У ЛЬВОВІ

Нераз не покидають мене спомини пережитих боїв у Львові, пізніше в І-ій бриґаді УСС та в 1920 році в 6-ій Січово-Стрілецькій дивізії Армії УНР. А в 2-ій світовій війні бої під Бранденбурґом, Гентіном та Пареї над Ельбою в 1945 році, де я командував сотнею підстаршин.

У листопаді та на Зелені Свята насуваються на мене сумні спомини за товаришами, що полягли в боях. Думки мої у Львові на Янівськім та на Личаківськім цвинтарях, де знаходились стрілецькі могили.

Пригадується мені могила молоденького УС Стрільця, якого мати поховала на Личаківськім цвинтарі повище могил Івана Франка та Маркіяна Шашкевича. На могилі стрільця пам'ятник в постаті клячучого янгола, що держить розгорнуту книгу. На правій стороні книги такий напис: «Володимир Гофрик — Український Січовий Стрілець — 1901—1918». А на лівій стороні напис по-польськи:

В леґіоні УСС був А. Гофрик, стрілець, світлина в Альманасі УСС. Можливо, що це брат Володимира.

Степан Салик
кол. дивізійник

ІЗ СПОГАДІВ ПРО ЛИСТОПАД У ЛЬВОВІ

Мені тоді було шістнадцять років. Вдома я був найстарший. Жили ми у Львові при вул. св. Петра, бічна Личаківської, напроти церкви св. Петра і Павла. Дуже добре пригадую 1 листопада 1918 р., коли нам мати сказала, що Австрії вже «нема» і що кінець війні. На ратуші на ринку повівав вже український прапор.

Мого батька ще тоді не було дома. Як старшину австрійської армії в резерві, його покликали до війська 1914 року. Спочатку він був на фронті в Карпатах у сусідстві Українських Січових Стрільців: Тухля, Славсько, Гребенів, Гольвецько, а опісля — на Волині. Мати просила нас молитися, щоб батько щасливо вернувся додому.

Того дня — 1 листопада — ми всі побігли на ринок, щоб зблизька побачити синьо-жовтий прапор, який високо на ратуші майорів у проміннях раннього сонця. Велика радість огорнула нас усіх. При вході до ратушу українські вояки з австрійської армії, із синьо-жовтими пов'язками на раменах і крісами в руках, держали стійку, а побіч них стояли на землі два кулемети — готові до стрілу.

У Народньому Домі при вул. Рутковського рух, гамір. Стійкові зупиняють і перепитують кожного, хто туди заходить. Це переважно самі військові австрійської армії, з українськими відзнаками. Але, як не впустити туди студента із синьо-жовтою відзнакою та ще з двома бантиками на комірі студентського піджака? Заля Народнього Дому набита військовиками, які туди заходять, або звідти виходять із наказами, бо на Городецькій біля головного двірця і на Стрийській вже почалась стрілянина.

21 листопада 1918 року свято Архистратига Михаїла — мого батька ім'янини. Як кожного дня, я рано пішов до церкви. Мій кол. катехит із школи св. Антона о. Яримович був парохом церкви св. Петра і Павла і попросив мою матір, щоб дозволила мені служити в церкві, коли нашого дяка і дириґента Дмитра Юськіва було покликано до війська. Від тоді я сповняв в церкві службу паламаря і піддячого, з чого я був дуже гордий.

Того дня після Служби Божої я вже не міг повернутися додому. Із Личаківської рогачки наближалася в сторону міста сильна польська стежа, яка після «перемир'я», що поляки постійно зривали, щоб підкріпити свої сили, вступила в бій. Наступ поляків стримували наші залоги в касарнях при вул. св. Петра, напроти цвинтаря, — 19 полку «Інфантері-реґіменту» та у т. зв. «Уланських касарнях», за церквою св. Петра.

Перед вуличною стріляниною у церкві хоронилися прохожі, переважно жінки, хоч були між ними військовики австрійської армії т. зв. «лянд-

штурми», що по розвалі Австрії верталися домів. Польська стежа увійшла до церкви, усіх перевірили і почали з дзвіниці обстрілювати Уланські касарні, але здобути їх не могла. Наша залога, яка мала за завдання стримувати польський наступ до міста, щоб уможливити нашій команді залишити Львів через Жовківську рогачку, піддалася щойно над ранком. У тому часі всі другі рогачки вже були в польських руках.

***

У Львові залишилося багато наших військовиків з австрійської армії, які саме верталися з різних фронтів додому і дальше йти не могли, бо Львів був окружений нашими військами. Тоді я заприятелював з молодим старшиною австрійської армії Юльком Саламановичом, який повернувся з Італійського фронту. Його батьки жили у сусідстві із нами. Хоч трохи ділила нас різниця віку, проте ми думали однаково. Я часто заходив з ним на Руську вул., де в одному домі недалеко Волоської церкви відбувалися довірочні сходини-наради б. наших військовиків, що мусіли перебувати у Львові, бо виходу з нього не було.

***

Часто на Львів падали гарматні стрільна, вистрілювані нашою артилерією з-під Винник чи Чортківської скали. У Львові відчувався брак води, бо Добростани були в українських руках і води до міста ніхто не доставляв. Пригадую, як одного дня гарматнє стрільно попало у склади амуніції на Черніведькому двірці. Сильні вибухи стрясали містом. Біля Головного двірця загорілись будинки і склади. Тоді в місті постала велика тривога. Поляки бігали по вулицях і не знали що робити. Були чутки, що наше військо знову увійшло до Львова.

***

Польська військова влада часто робила облави на чоловіків по вулицях міста. Їх збирали у колони та відпроваджували до касарень. У таку халепу я теж попався одного дня. Мене разом з іншими відвели до касарень на Замарстинові, дали трохи їсти і примістили на нічліг на соломі на долівці. Ми не знали, що з нами буде. На другий день увечорі нас зібрали, кожному дали рискаль або джаґан-кайло і повели нас у невідоме під сильною сторожею. Нас вивели за місто в сторону Снопкова.

Коли ми перейшли польські стежі, ми побачили окопи, в яких було повно польського війська, що стріляло в сторону українських окопів. Ми опинилися між двома стрілецькими ровами. Вимірявши напрям, нам казали копати стрілецькі рови. Кожний з нас одержав відповідно визначений відтинок і серед ночі та свисту куль ми почали рити землю. Кулі із сичінням гадюк пролітали попри наші голови. Ми так близько були своїх! Між собою ми перешіптувалися, чи не перебігти нам до своїх... Але це було безнадійне бажання, бо ми під охороною польської стежі, а біля нас повно польського

війська. Коли ще до того за нами з горба почали гуркотіти скоростріли понад наші голови, ми зовсім покинули свої пляни.

Так у болоті ми почали ще швидше копати рови, щоб себе охоронити перед вогнем за насипом. Коли на небі появлялася світляна ракета, кожний припадав лицем до землі — у болото. Після закінчення копання прийшов наказ відійти у запілля.

Уже добре сіріло, коли ми вернулися «домів». На вулицях міста зустрічали вже прохожих, які спішили до праці чи крамниць. Втомлені, виснажені, заболочені, ми повернулися до «своїх» касарень. При криниці дещо привели себе до порядку та й поклалися на долівку відпочивати-спати.

Богу дякувати, що вернулися живі, а то між нами були поранені та побиті.

Моя мати не знала, де я подівся. Через знайомих, яких я зустрічав на вулицях, я переказав додому, де мене треба шукати. Після довгих турбот та ходжень моїй матері врешті вдалося мене звільнити, як дітвака-гімназиста. Мої побратими дальше ходили по ночах копати окопи.

***

Я знову зустрів Юлька Саламановича. Він мав щастя, що не попав туди, де я. Він мені сказав, що є вже більше сотні молодих військовиків, які одного вечора плянують перейти в сторону Винник до наших, як польська саперська компанія з рискалями і польськими піснями. Без надуми я теж пристав до гурту. Ми чекали тільки, коли прийде повідомлення і гасло з нашої сторони, з-під Лисеня, щоб наші стежі не стріляли по нас при переході на «копання окопів».

Чекали на вістку і умовлений знак і не дочекалися...

Польська влада впала на слід, який трагічно закінчився: Юлька Саламановича і ще двох Філяса і Фалиса розстріляли поляки на цитаделі.

Так ці три завзяті воїни-герої наложили своїми головами, коли народжувалася у Львові Україна. Юлько Саламанович, мій сусід і приятель, який як герой був відзначений на Італійському фронті в австрійській армії, повернувся щасливо з війни до рідного Львова і тут свою буйну голову зложив за волю України.

***

Згадуючи тодішні події, в яких я як дітвак-школяр плянував без відома моїх батьків іти з Юльком Саламановичем «копати окопи», хочеться мені бодай тепер «признатися», що їхній син, як його кликали в школі «Щепцьо з Личакова», вже тоді хотів залишити рідну хату і разом з другими піти воювати за Львів — за Україну.

На жаль, мої батьки вже давно не живуть.

Нью-Йорк, квітень 1968 р.

ПАРТИЗАНИ В МИНУЛОМУ

Партизанські рухи відомі вже не тільки тепер. З ними були знайомі середньовіччя і часи після нього. Тоді дії партизанських відділів були одним з дозволених засобів ведення війни. В тодішніх війнах партизанські рухи грали немалу ролю. Не тільки битви реґулярних військ, але й теж активність партизанських відділів, доводили поодинокі війни до їхнього вирішного кінця. Воєнні звичаї 16-го сторіччя і пізніших часів не вимагали надто багато, щоб партизанку прийняти за леґальний засіб ведення війни. Вистачало, що війна була **публічна** і що відповідна влада уповноважила партизан вести воєнні дії. Панувала загальна думка, що громадяни воюючої сторони є ворогами всіх громадян противника, і що "піддані можуть догадуватися волі свого суверена і діяти у висліді мовчаливого доручення". Були теж домагання, щоб рівною мірою як реґурних вояків трактувати теж і тих громадян, які в обороні батьківщини, або власній боряться навіть без уповноваження суверена. З цими партизанами не слід було поводитись суворіше, ніж з реґулярними комбатантами.

Була ще й друга вимога леґальности партизанської війни: воюючі відділи мусіли мати певну **мінімальну чисельну** величину, наприклад, кінний відділ повинен був мати 15 вершників, піший відділ — 19 стрільців.

Німецькі правники 18-го і перших десяток 19-го сторіччя виразно підкреслювали леґальний характер партизанської війни. Тенденції дискримінувати партизанську війну появилися щойно в часах т. зв. Священого Союзу. Уряди держав того Союзу, придушуючи революційні рухи, заявились за тезою, що законними комбатантами є тільки члени нормальних збройних сил. Доктрина Метерніха проголошувала, що грецькі повстанці як "бунтівники" не можуть користати з тих самих постанов воєнного права, що й реґулярні військові відділи.

Під час французько-пруської війни 1870-71 французьких партизан називали франтірерами, тобто "вільними стрільцями". Прусаки змагали до того, щоб французьких партизан позбавити характеру леґальних комбатантів. Ці намагання виступали явно проти існуючих воєнних звичаїв, бо загально вважалося, що партизанка належить до законного способу ведення війни. Тому німці спрепарували відповідну інтерпретацію засади уповноваження. Верховне командування німецької армії заявило, що за французького комбатанта вважатимуть німці тільки того, хто зможе доказати свій характер французького вояка наказом французької законної влади, що спрямований до даної особи і який стверджує, що дана особа покликана і втягнена на листу військового відділу, зорганізованого французькою владою.

Французькі партизани, полонені німцями, такого доказу, очевидно, не могли мати і тому німці їх розстрілювали. Крім того пруські війська теризорували цивільне французьке населення, запідозрене в допомозі партизанам. Німці окружали французькі села, виводили мешканців, розстрілювали правдивих або здогадних партизан, а села спалювали.

З кінцем 19-го сторіччя, отже зі зростом великих мілітарних потуг, вирипули сильні тенденції обмежити права партизанів. На конференції в Брюсселі в р. 1874 в справі укладення військової

конвенції представники Голляндії і Бельгії, отже малих народів, що не посідали сильних армій, домагалися, щоб повстання населення вважали за законну форму ведення війни, якщо повстанці зберігатимуть воєнні права і звичаї. Делеґат Бельгії заявив, що громадяни його держави, які в обороні батьківщини хапаються за зброю і яких за проєктом конвенції треба б за те розстріляти, справедливо були б переконані в тому, що їх уряд, підписуючи таку конвенцію, згори присуджує їх до кари смерти. Але представники мілітарних потуг заступали думку, що права законних комбатантів належить тільки реґулярним арміям. Вони твердили, що розтягнення цих прав на цивільне населення вестиме до анархії, до війни всіх проти всіх, до повороту до доби варварів.

В р. 1899 відбулася в Гаазі інша конференція для унормування воєнного права. Представник Англії домагався, щоб в конвенціях, які мали бути укладені, ніщо не знайшлося такого, що можна б вважати за обмеження або скасування права цивільного населення виступати збройно проти аґресора. Це патріотичний і священний обов'язок громадян нападеної країни протиставити аґресорові якнайбільш енергічний опір при помочі всіх засобів, які дозволені.

Делеґат Швайцарії підтримав англійця, підкреслюючи, що не слід карати населення, яке робить повстання в обороні своєї країни. Він пригадав боротьбу Голляндії і Швайцарії за національну волю, в якій брали участь не тільки мужчини в силі віку, але теж жінки, діти і старці. Врешті він заявив, що Швайцарія не підпише такої конвенції, що віддавала б частину її населення воєнним судам.

Представник Бельгії підкреслив факт, що малі держави, які з природи речі не можуть бути аґресорами, часто переживають страх інвазії, або інвазію саму. Населення окупованої країни не можна обмежувати тільки до ролі звичайного обсерватора. Право до оборони є правом абсолютним і воно є рівночасно обов'язком. Уряди малих держав не можуть зрезиґнувати з допомоги громадян в випадку, коли доля країни загрожена.

Німці на цій конференції були найрішучіше проти всяких прав окупованих обширів ставити аґресорові збройний спротив. Військо — арґументували вони — є теж людьми і має право домагатися трактувати його гуманно. Вояки, втомлені маршами і трудами, які відпочивають в даному селі, повинні мати певність в тому, що спокійні мешканці не заміняться нагло в завзятих ворогів. Тому Німеччина не може піти за тими, які проповідують повну свободу дій, якщо йдеться про оборону країни проти ворожої аґресії.

Щоб цю яскраво засадничу різницю поглядів щодо міжнародно-правного статусу партизан якось вирівняти, прийнято на згаданій конференції компромісову постанову, що партизани залишаються під опікою і владою засад міжнародного права, які випливають зі звичаїв, встановлених цивілізованими народами. А ці звичаї, як виявлялось з практики і доктрини минулих віків, ніколи не дискримінували партизан перед законними комбатантами.

Б. Підгайний

ПОЛК. СИЛЕНКО І ПОЛК. СОСІДКО

П'ятдесят років тому, в дуже несприятливих умовинах зірвався наш нарід до революційного чину, щоб організувати й будувати свою державу. Першими, що вступили на цей революційний шлях, з якого не було воротя, бо або здобути або згинути, були українські вояки — старшини, підстаршини і стрільці, які були змобілізовані у російській царській армії.

Серед учасників визвольної боротьби, на міті якої виховувалося пізніше покоління, що створило геройські УПА і І-шу УД УНА, були полковники Порфірій Силенко та Григорій Сосідко. Вони не щадили свого життя в часі Великого Зриву, але доля не була для них ласкава і не дозволила їм згинути геройською смертю на полі бою. Їм, тодішнім юнакам, було б багато легше згинути в бою, ніж пізніше, після програ, гідно жити для тої самої ідеї, за яку колись приходилось збройно боротися. Бо примірно вмерти — до того молодому на полі бою, є багато легше, ніж примірно жити. А вони оба доказали, що можна примірно жити, що можна залишитися вояком, навіть часово без зброї, далеко від рідного краю, на чужині. І коли, двадцять років після програних визвольних змагагнях наприкінці 2-ої світової війни, постала нова нагода творити власні збройні сили і перспектива безпосередньої боротьби з тим самим смертельним ворогом з-перед двадцяти років — вони не надумувалися довго, не дивилися на це, що їм вже пів сотки років минуло, але одними з перших зголосилися добровільно до І-ої Дивізії Української Національної Армії.

Полковник Силенко народився в Черкасах на Київщині в лютому 1893 року. Батько Андрій, канівський козак, а мати Анна, з дому Кіяшко, кубанська козачка. Козаком і остався наш полковник. Комерційну гімназію закінчив в місті Владикавказ, а Козацьку Старшинську Школу в Оренбурґу в червні 1914 року, з якої приділено його до Нерчинського полку Забайкальського Козацького Війська. В складі того війська перебув цілу І-шу світову війну на Турецькому фронті — до вересня 1917 року. За відвагу був нагороджений високими бойовими орденами, а замість Ґеорґівського хреста піднесено його ранґою до осаула (рітмайстра).

З вибухом революції переходить на службу до українських збройних сил, виконуючи різні доручені йому функції, як-от: старшини для спеціяльних доручень Військового Секретаріяту, начальника оборони сектора столиці в часі оборони Києва (1918), сотенного Лубенського Сердюцького полку, старшого адьютанта Штабу Чернігівського Козацького Коша, члена Комісії для організації управлінь міністерства війни, члена групи старшин спеціяльного призначення у запілля большевиків, старшого адьютанта Штабу Дієвої Армії, начальника Штабу Окремої Кінної дивізії, яку помагав тоді формувати її командармові — полковникові Іванові Омеляновичеві-Павленкові та разом з ним вести її до блискучих перемог у славнозвісній кампанії 1920 року. Ці винятковї заслуги були відзначені наказом Головного Отамана в серпні 1920 року, яким підвищено полковника Омеляновича-Павленка до ранги генерал-хорунжого, а осаула Силенка до ранги підполковника.

По катастрофі 1920 року переходить з рештками наших військ до Польщі. Вирнвається з таборів і, працюючн фізнч-

Полк. П. Силенко у Визвольних Змаганнях 1918 - 1921.

но на лісовнх роботах, студіює екстерністом на лісовому факультеті Аґрономічно-лісового інституту в Дублянах коло Львова, де осягає диплом інженера-лісника. Здобувши тяжкою працею деякі матеріяльні засоби стає промисловцем і тоді фінансово помагає на різних ділянках національної боротьби українства в Польщі. Особлнво опікується і помагає незаможнім українським студентам.

Коли ж прийшов момент творення нашої Днвізії, полковник Силенко (тоді вже 50-тилітній) не вагається залишити дружину і однноко сина та голоситься до служби у Дивізії. Переходить з нами всі ясні і темні сторінкн нашої Дивізії, включно з Бродамн. Бере дуже активну участь в переформуванні Дивізії з недобнтків з-під Бродів і поповнень, стягаючи теж свого одннокого сина, Миколу. Микола, йдучи за прикладом батька, хоче вчитися військового діла і дістається до підстаршинської школн. В тому часі большевицькі війська проломали німецький фронт на Познанщнні і внща німецька команда кинула всі старшинські і підстаршинські школи, між ними і школу, де був Микола, латати і відбивати прориви ворога. Під Малнном на Познанщині, стрнмуючи большевицьку навалу, ранений в голову, погиб геройською смертю. Не на своїй рідній землі, але в боротьбі з тим самнм смертельним ворогом, з яким боровся його батько в Україні в часі Великого Зрнву. В гордому смутку сприйняв полковник Силенко батьківськнй біль і носить його донині.

По капітуляції у 1945 році попадає зі своєю частиною до табору полонених у Ріміні, де бере дуже активну участь в побудові таборового життя, особливо організуючи різного роду промислові курси, як килимарство, керамічні виробн тощо. З переїздом до Англії активізується в Союзі Гетьманців і протягом 3-ох років був особистим секретарем Гетьманича Данила. В 1951 році переселився до Канади, де став надалі активним членом Гетьманського Руху. Кількакратно вибирали його на голову Крайової Управи Братства Дивізійників на Канаду, а за його працю і заслуги для Братства обрали його на досмертного почесного голову Братства кол. вояків І-ої УД УНА в Канаді.

**
*

Життьовий шлях полковника Сосідка, як вояка і революціонера, мало чим різниться від полковника Сиденка. На-

родився він у Великій Данилівці коло Харкова 1 січня 1893 року. Походить також з старого козацького роду. По на-

Полк. Г. Сосідко в полоні в Ріміні.

родній школі в Данилівці кінчає реальну гімназію в Харкові і вписується на електротехнічний факультет Технологічного інституту в Харкові. Там вибивається в кресленні, конкурсово здобуває посаду кресляра при Раді Гірників-промисловців (власників копалень Донеччини). Висланий до Москви в справі друку карт промислових районів, вивчає картографію. У Московському Художньому театрі входить в контакт з українцями-акторами і працівниками сцени і від того часу датується його нахил до театру, особливо до мистецької декорації.

Гірше пішло йому зі студіями в Інституті. Перед самим дипломом в 1914 році розконспірувала царська поліція підпільний "український гурток", якого членом був тодішній студент Сосідко. Губернатор поставив перед членами розконспірованого гуртка до вибору дві можливості: або зголоситися негайно на фронт, або бути засланим на Сибір на тяжкі каторги. Всі вибрали фронт, бо тоді все ще могла бути надія на можливість дальшої праці для справи. Так почалася вояцька епопея полковника Сосідка.

Як рядовик, по ледви місячнім вишколі, попадає в маршовий батальйон, а з ним на фронт у Мазурські болота в німецьке окруження. При штабі батальйону, в критичний момент повної розгубленности командира батальйону, допомагає своїм умінням читати карти і орієнтуватися в терені, вибрати відповідне місце для прориву. При застосуванні "запорожських хитрощів" вдається несподіваним штурмом вирватись з оточення. Поранений разом з командиром батальйону-українцем з Зеленого Клину, перебуває на лікуванні в одному шпиталі. За відвагу відзначений Ґеорґієвським Хрестом 4-го ступня, політичною амнестією і призначенням до старшинської школи. Покінчивши "Віленское Военное Училище" з ранґою підпоручника, повертається під команду попереднього начальника, з яким його зв'язала доля найщирішими відносинами, до Гренадерського корпусу. У постійних відрядженнях, як інструктор "нової" техніки зв'язку та підслухових апаратів, попадав у "гарячі" місця фронту, був ще тричі поранений. За участь у боях був відзначений високими орденами до Золотої Ґеорґієвської Зброї включно і підвищенням до ранґи капітана (сотника).

Революція застала його в Пінських болотах літом 1917 року. Був одним з організаторів першого українського куреня і став делеґатом на Всеукраїнський Військовий З'їзд до Києва. На з'їзд не доїхав. Ранений під час нападу большевиків на поїзд попадає в полон, з якого вдається йому щасливо втекти. Пробивається до Полтави, де виліковує свої рани.

Під час походу на Крим під командою отамана Петра Болбочана організує чоту самокатчиків (роверистів).

Після тифозної хвороби пробивається підпільними зв'язками до Києва, який був тоді під большевицькою окупацією. В Києві оперувала тоді Головна Повстанська Рада, яка іменувала полковника Сосідка старшиною зв'язку із завданням пов'язати повстанські відділи в Київщині задля координації повстанських дій із повстанцями Лівобережжя.

По програній і під час переходу до Польщі під большевицьким обстрілом був контужений і пережив, мабуть, найбільшу трагедію свого життя. В Проскурові на станції большевицькі банди напали на поїзд з раненими і хворими, де його дружина була зареєстрована помічницею лікаря і в огидний спосіб замордували її. Його трилітнім сином заопікувалися довколишні селяни.

Опинившися в Польщі, перейшов через табори в Пікуличах і Вадовицях, щоб урешті разом з мистцями пензля Ковжуном, Неїлом, Прасіцьким і Ґонтою почати малювати церкви. І так, малюючи церкву в одній селі на Сокальщині стрінув теперішню свою дружину й одружився вдруге.

Першу окупацію большевиків перебув на Сокальщині, діставши наказ від екзильного уряду залишитися на рідних землях.

Коли почалася організація нашої Дивізії, він, подібно як полковник Силенко, голоситься один з перших до Дивізії, переходить всі перевишколи, особливо вишкіл модерного зв'язку і дістає команду над сотнею зв'язку. До Дивізії стягає також свого сина з другого подружжя. У тому відношенні доля була йому ласкавіша. Його син Роман прорвався з кітла під Бродами і хоч був важко ранений під Ґляйхенберґом, пережив щасливо війну.

Перебуваючи в полоні в Ріміні, полковник Сосідко будує т. зв. радіозв'язок і радіопередачі в таборі і "шафа грає", знаний загально вислів серед дивізійників, власне походить від його "шафи", якою передавалися всі таборові повідомлення.

Велику діяльність проявив Полковник на театральному відтинку. Він запроєктував і був ініціятором побудови театру в таборі, який містив кілька тисяч глядачів, мав модерну сцену і модерні декорації, всі виконані мистецькою рукою Полковника.

Переїхавши з дивізією до Англії, бере активну участь в організації громадського життя в Лондоні, особливо на відтинку комбатантському. Свою роботу продовжує по переїзді до Канади.

**
*

Життя полк. Силенка і полк. Сосідка, особливо в часах визвольних змагань, це частина історії боротьби нашого народу за свою державність. Вони, як багато їм подібних менш або більш відомих, боролися, терпіли і, як треба було, і вмирали за Україну. А їхніми слідами пішло нове молодше покоління, а за ним підуть тим самим шляхом когорти нової молоді. І цей цикль перманентної боротьби буде продовжуватися іншими обсадами так довго, поки наша остаточна ціль не буде осягнена.

АНАЛІЗА ТОТАЛІТАРНОЇ ДЕРЖАВИ

Hans Buchheim, Martin Broszat, Hans-Adolf Jacobsen, Helmut Krausnick:

ANATOMIE DES SS-ATAATES

Band I: Die SS — **das Herrschaftsinstrument,** Befehl und Gehorsam. S. 390.
Band II: Konzentrationslager, Kommissarbefehl, Judenverfolgung. S. 458.

Walter Texte und Dokumente zur Zeitgeschichte. Walter-Verlag, Olten und Freiburg im Breisgau.

В історії німецького народу період існуваиня III-го Райху від 1933 до 1945 рр. записанний як 12-тирічне панування націонал-соціялістичиої тоталітарної системи. Тоталітарну тиранію впровадив А. Гітлер, основник націонал-соціялістичиої партії. Тоталітарна система Гітлера була побудована на благозвучних формулах, які мали перетворити німецьку націю на панівну над усіма народами. Ці формули досягнули особливого блиску, вони опанували були дослівно всі ділянки німецького національного життя. З перспективи небагатьох років, від часу ліквідації цієї тоталітарної диктатури Гітлера, усі ці формули можна вважати за пропаґандивні трюки, які принесли дуже багато нещастя і лиха цілому німецькому народові. Також у неменшій мірі ці формули-трюки пережило багато народів европейського континенту, яких біологічний потенціял був безпощадно нищений розстрілами, ґконцентраційними таборами та іншими засобами.

Вже є багато написаних праць різними німецькими атворами, в яких із найбільшим критицизмом вони аналізують цей 12-тирічний період диктатури Гітлера, його фальшиву велнчність та його жахливі наслідки не тільки для німецької нації, але також і для культури людства. Гітлер, здобувши владу, скерував на цілком інший шлях стару традицію Райху, надавши йому цілком інше значення і завдання. Він уподібнив слово "райх" із колишньою "Святою Римською Імперією", бо вважав, що єдиною панівною нацією є німецький нарід, якому мусять бути підпорядковані інші народи. Старий т. зв. І-ий Райх на протязі 1000 років був дійсністю, і він запевнював довготривалий мирний порядок, який за тогочасних умов був збережений спільно з іншими европейськими народами. ІІ-ий Райх Бісмарка проіснував майже ціле пів століття, майже 4 рази довше в порівнянні з існуванням III-го Райху А. Гітлера. За Бісмарка порядкуюча сила внутрі і назовні, яка служила засадам правовости і збереженню миру, почала деформуватися, змінюючи свої первісні головні настанови й у цьому треба дошукуватися початків формування нової націонал-соціялістичної тоталітарної системи в Німеччині. Щораз частіше в пропаґанді стрічалося "райх", як "порядкуюча сила" Европи. Цю формулу застосував Гітлер у політиці, плянуючи гаслом "Нова Европа" встановити гоґемоніяльно - тоталітарний режим над усіма народами. До цієї політичної цілеспрямованости він достосував власну правовість і моральні поняття, які не мали нічого спільного з традиційно обов'язуючим міжнароднім правом та ре-

лігійно-моральними засадами. Гітлер перемінив Райх у тоталітарну націонал-соціялістичну диктатуру "нордійського панівного народу" — німців, якого фюрер "мав опанувати великі простори Европи", встановити "новий лад", побудований на науці про расу. Цей "новий лад" мали здійснювати у формі брутального поневолення усіх неімецьких европейських народів із стратегічним пляном розширити геґемоніяльне панування також на інші континенти. Дослівно всі ненімецькі народи мали бути підпорядковані "нордійській панівній нації". Багато з цих народів гітлерівська система заздалегіть плянувала винищити, наприклад, жидів, опісля слов'ян та інших. І на цьому місці дозволимо собі пригадати т. зв. "Генеральний плян Ост", який був директивою на знищення наступних 3-ох слов'янських народів: поляків, українців і чехів. Цим пляном було передбачено заслати на Сибір 65% українців, а їх землі перетворити в "Райхскомісаріят Украіне", а Сх. Галичину прямо втілити до III-го Райху.

Короткий вступ про основні дані тоталітарної системи Гітлера попереджує двотомову працю **"Анатомія СС-держави"**. Авторами цієї, під кожним оглядом дуже вартісної студії є чотири новочасні німецькі історики, які в ім'я правди опрацювали її на підставі державних документів III-го Райху та зізнань діячів і співучасників цієї жахливої тиранії. Ця студія, це історичної вартости політична книга, яка до подробиць інформує про побудову цілої гітлерівської тоталітарної системи, складові елементи цієї системи, між якими головну ролю відгравало ґестапо — таємна державна поліція та СС-формації. Цих два елементи були основними цілої тоталітарної системи, бо вони фактично володіли всіма ділянками національного життя цілого німецького народу та на окупованих територіях усіх неімецьких народів в Европі. Ця студія-документ є пересторогою для майбутніх поколінь усіх народів перед авторитарно-тоталітарною системою скрайно правого типу, яким був гітлеризм. Ми не вспромозі входити в деталі цієї студії, бо різні факти геноциду жидів, полонених червоної армії, ув'язнених по концентраційних таборах і т. п. відбувалися згідно з відповідними директивами, яких документація подана в ориґіналі. Тому обмежимося до найважливішого.

На зміст І-го тому "Анатомія СС-держави" складаються наступні два історичні нариси: 1. **Ганс Бухгайм — СС, як панівний інструмент, 2. того ж автора — Наказ та послух.**

У першому нарисі історик на підставі урядових документів докладно подає: а) побудову націонал-соціялістичної панівної системи, б) організацію СС і поліції. У 10-ох окремих підрозділах автор докладно подає все, що тільки торкає поліцію і СС-формації, від верхів до низів. На окрему увагу заслуговують із І-го тому ще наступні підрозділи: СС-частини, Райхскомісар для закріплення німецької народности, розвиток керівництва СС.

У другому нарисі автор аналізує наступні проблеми: а) Наказ у світоглядових питаннях, б) ментальність СС, в) суворість і дружба, г) наказодавство в світоглядових питаннях та нормальний порядок, ґ) чи можливо наказодавство відлучити від світоглядових питань?

Студію доповнюють вказівки автора, як орієнтуватися при науковому користуванні працею та її особливим і річевим реєстром.

У цілій студії багатство документарних оригіналів допомагають всесторонньому пізнанню панівних органів III-го Райху.

II-ий том — "Анатомі СС-держави; це наступні три історичні нариси: **1. Марніт Бросцат — Націонал-соціялістичні концентраційні табори 1933-1945; 2. Ганс-Адольф Якобсен — Комісарський наказ і масові екзекуції совєтських воєнно-полонених; 3. Гельмут Крaусник — Переслідування жидів.**

У першому нарисі автор подає: а) фазу революційного перебрання влади 1933/34; б) розбудову СС-системи концентраційних таборів 1933-1937; в) нові розгортання 1938-39; г) концентраційні табори в перших роках війни 1939-1941-1942; ґ) удосконалення у другій половині війни.

Усі дані першого нарису, оперті на законах та різних тайних дорученнях уряду III-го Райху віддзеркалюють інтенсивність зусиль гітлерівського тоталітарного режиму в розбудові концентраційних таборів різного зразка, та систематичність готування керівного апарату для тих таборів. Весь документарний матеріял нарису викликує у читача цієї студії пригноблююче враження. В 1933 р. були основані на цілій території Райху концентраційні табори, до яких запротореио діячів всіх опозиційних до націонал-соціялістичної партії політичних партій. Перші табори були организовані в наступних місцевостях: Дахау, Оранієнбурґ, Папенбурґ, Естервеґен, Дюрргой б. Бреслау, Кемма б. Вуппerталю, Сонненбурґ та багато інших у Прусії. Літом 1933 р. концентраційні табори та в'язниці були заповнені: соціял-демократами, демократами, керівниками центру, діячами баварської народної партії, німецькими націоналами, роялістами, самозрозуміло також комуністами, жидівськими журналістами і письменниками та адвокатами, нелюбленими громадянами - підприємцями та урядовцями. Загальна кількість арештованих німецьких опозиційних діячів на 31 липня 1933 р. в Райху досягнула 26,789 осіб. Система концентраційних таборів дальше була розбудована, рівночасно методи поліційних органів та СС-формацій щораз більше удосконалювані. Терор у революційній фазі режиму проти опозиції із кожим місяцем посилювався, щораз більше було випадків огидних убивств. Автор подає персонально всіх керівників, відповідальних за концентраційні табори та нищення політичної опозиції. Також у студії багато місця присвячено т. зв. СС-Тотенкопф формаціям, які почали творитися в 1933 р., СС-вартовим та СС-диспозиційним з'єднанням, на яких спиралася ціла тоталітарна система Гітлера. Ще до вибуху війни арештованих поділено на 6 окремих категорій, кожна відзначена іншою краскою нашитого на одежі трикутника. Цими категоріями були: політичні в'язні (червона краска), дослідники біблії (фіолетна), асоціяльні (чорна), кримінальні (зелена), гомосексуальні (рожева), в'язні-еміґранти (синя). Також в'язні були позначені по-національностям — П — поляки, Ф — французи, Ост — із СССР і т. п. Усі в'язні концентраційних таборів були зобов'язані окремим законом до тяжкої праці при дуже лихому харчуванні. Перша велика протижидівська акція у Райху від'улася 9 листопада 1938 р. під час т. зв. "кришталевої ночі Райху". Арештовано тоді коло 35,000 жидів. Ці арешти посилювалися із кожним місяцем. Із вибухом війни національний склад в'язнів концентраційних таборів скоро змінювався так, що під кінець війни в таборах було ще

5-10% німців, а решту 90% творнли в'язні різних національностей, між якими жидів було найбільше. Автор-історик згадує про в'язнів: росіян, поляків, французів, голляндців, бельгійців, чехів, греків, сербів, хорватів та інших. Ані словечком не згадаио про в'язнів украіиців, яких було немало.

Перші екзекуції в'язнів по концентраційних таборах булн введені окремим розпорядком у вересні 1939 р. Совєтські воєнио-полоиені вже в 1941/42 були частково розподілені до концентраційних таборів як робоча сила і їх трактоваио виїмково гостро. Нищеиня в'язнів різними методами прибрало страхітливих розмірів вже в 1942 р. На особливу увагу заслуговує факт, що на підставі відповідних розпоряджеиь, німецькі лікарі мали всі права переводити різні експерименти на в'язиях, що пізніше, иа гострі протести особливо церковних властей частково обмежено. Смертність по концентраційних таборах із санітариих причин була дуже велика, і в 1942 р. вона досягла найвищого числа, бо з загальної кількости в'язнів 95,000, померло не менше 57,503 (60%) за шість місяців. Під кінець війни, згідно з офіційними даиими на 15 січия 1945 р. в III-му Райху було 714,211 в'язнів у концентраційиих таборах (511,537 чоловіків і 202,674 жінок). В той же сам час сила СС-вартового складу виносила кругло 40,000. Докладного зіставлення кількости знищених по концентраційних таборах окремих категорій в'язнів та по-иаціональностях, автор у своїй студії ие подав.

У другому історичному нарисі Якобзен докладно подає масові екзекуції совєтських воєиио-полонених. Уже під час підготови Гітлера до війни проти СССР, він у своїх промовах до керівного апарату иаціонал-соціялістичиої партії і Начального Комаидування Армії звертав увагу, що "вирішальною у гегемонії над Европою" є війна "проти Росії". Далі Гітлер під кінець 1940 р. м. ін. сказав, що боротьбу треба буде провадити проти "людей", які є "меншевартісиимн". Гітлер у справі поведінки з народами Сходу (1940) м ін. сказав, що ці "иародн мають бути тільки робітниками без власиого проводу". Отже експаисія Гітлера проти СССР була запляновапа знищеиням людської маси. Історик Якобзен згадує про "Геиеральиий плян Ост" (стор. 168), у якому запляноваио було переселити на Сибір 75% слов'ян. Програма знищення передбачала ліквідацію передусім совєтських комісарів, політруків і жидів. Однак ця програма була поширена, бо нею охоплеио також знищення совєтської інтелігенції. Як відомо, СССР не приєднався до Женевської Конвеиції із 1929 р., яка регулювала трактування воєнно-полонених. Це використав Гітлер, застосувавшн метод масового иищеиня совєтських воєнио-полонеиих. Автор цитує багато урядових документів, якими дозволялося масове нищення совєтських полонеиих різиими методами. На стор. 197 є поданий приблизний баланс масового знищення. До 1945 р. в німецький полон попало коло 5.7 млн. сов. полонених. З того чнсла залишилося прн житті не більше 800 тис. до 1 млн., добровільно зголошенних до військових формацій при німецьких збройиих силах: вірмен, кавказців, могаммедан, власівців і т. д.

В загальному цей нарис ілюструє різні урядові документи, які доручалн масові екзекуції та нищення іншими методами совєтських полоиенних. Немає у цьому нарисі докладного зіставлення, скільки полонеиих окремих иаціональиостей попало в иімецький полон. Чейже, головиа кампаиія війни III-го Райху про-

ти СССР проходила на Україні, отже кількість полонених української національности мусіла бути дуже велика. З цієї маси при житті залишилася дуже мала кількість, а чейже в переважній більшості українці в червоній армії були рішучими противниками большевицької системи. Гітлер нищив також ворогів большевицької системи, в цьому якраз його найбільша помилка у війні на Сході Европи.

Нарис Гельмута Кравсніка — "Переслідування жидів", це жахливий образ трагедії жидівського народу, поселеного в діяспорі по різних европейських країнах, які попали під окупацію Гітлера. Багата документація доказує, що Гітлер запляиував знищити цілий жидівський нарід, обосновуючи це ідеологією націонал-соціялізму. Направду, коли читається цей історичний нарис, у душі зроджується думка, що тільки божевільна людина могла рішитися на знищення жидівського народу. Чи тільки жидівського? Чейже така сама доля була запляинована й супроти слов'янських народів.

Політична студія "Анатомія СС-держави" в цілості, це великої вартости двотомна книга-документ, який повинен бути пересторогою для майбутніх поколінь усіх народів, щоб ніколи не допускатися геноциду на інших народах. Обов'язково цю студію повинен придбати й її докладно проаналізувати кожний український політичний діяч на еміґрації. Вона віддзеркалює минуле із політики ІІІ-го Райху та рівночасно перестерігає усіх, хто відважився би на подібну політику супроти власних громадян із іншими політичними переконаннями та проти інших народів чи національних меншостей.

Ф. Кордуба

Братство кол. вояків 1-ої УД УНА

РЕЗОЛЮЦІЇ

10-го КРАЙОВОГО З'ЇЗДУ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ І-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ — КАНАДИ, в Торонті дня 18 і 19 травня 1968 р.

Делеґати Станиць Братства, відбуваючи свій 10-ий З'їзд під знаком 25-ліття створення І-ої УД УНА, склонюють свої голови перед усіма упавшими в боях за волю України старшинами, підстаршинами і стрільцями Дивізії, як і всіх інших військових формацій.

З нагоди 25-ліття створення І-ої УД УНА З'їзд вітає весь український народ і заявляє свою непохитну волю піддержувати всі заходи українського народу з метою осягнути свою незалежність і зобов'язується продовжувати боротьбу за ідеал української Держави в усіх доступних формах аж до його остаточного завершення.

З'їзд вітає Ієрархів Українських Церков і, доцінюючи ролю української Церкви в житті українців у країнах свого поселення, звертається до церковних проводів українських історичних церков, як і до новопосталих, щоб вони у своїй службі Богові і Народові протидіяли денаціоналізуючим і асимілюючим процесами, базуючись на світлих традиціях української Церкви на Рідних Землях у минулому. Для запевнення успішности своеї праці наші Церкви повинні змагати до завершення церковної організаційної структури в формі українського патріярхату.

З'їзд вітає Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців та Комітет Українців Канади, як вияв української єдности в світовому та канадійському масштабах.

З'їзд, розглядаючи політичне положення в Україні, стверджує, що сьогоднішній режим в Україні не відповідає вимогам всестороннього розвитку українського народу та його культури. Політика Москви в Україні сьогодні, так само як і в минулому, прямує до ліквідації українського народу як окремої нації та злиття його в один московський народ. З уваги на те З'їзд стверджує що:

а) уряд т. зв. УРСР не є урядом з волі українського народу, але маріонеткою наставленою Москвою для закріплення московських колоніяльних інтересів в Україні, і як такий діє за наказами Москви, нехтуючи інтересами свого народу.

б) З'їзд, солідаризуючись із настановами З'їзду Ветеранів з нагоди СКВУ, 15 листопада 1967 року в Нью-Йорку, вважає, що в даних обставинах Українська Національна Рада повинна стати консолідаційним центром усіх українських національно і політично творчих сил поза Україною, об'єднаних ідеалом української незалежної держави в інтересах українського народу.

З'їзд заодно стверджує, що положення українців у країнах їхнього поселення, де процес асиміляції нашої молоді та денаціоналізації загрожує нашій самобутності, вимагає узгідненої співпраці всіх українських суспільно-громадських, політичних і церковних організацій у цілому світі і тому закликає їх скоординувати свою діяльність і сили в цьому напрямку та зобов'язується піддержувати всі того рода намагання.

Тому, що в кожній країні нашого поселення існує більше чим одна ветеранська організація, З'їзд звертається до них із закликом, щоб вони скоординували свою діяльність на ветеранському відтинку та створили крайові координуючі осередки згідно із резолюціями ветеранів на СКВУ.

З'їзд стверджує, що постійне плекання військової традиції серед української спільноти і піддержування тяглости збройної боротьби за визволення України можна успішно проводити тільки з'єднаними силами всіх комбатантських і суспільно-громадських організацій.

З'їзд зобов'язує новобрану Крайову Управу Братства продовжувати і надальше нести моральну і матеріяльну допомогу воєнним інвалідам, вдовам, старшим віком ветеранам українських військових формацій, як також усім потребуючим родинам дивізійників, а в першу чергу — членам Братства на терені Канади.

З'їзд закликає усіх членів Братства, як також і не-членів колишніх дивізійників як і всіх інших українських ветеранів стати передплатниками журнала "Вісті Комбатанта", одинокого органу Головної Управи та Крайових Управ Братства на терені Канади, Америки, Аргентіни та Австралії, як також ОбВУ-Америки, Української Стрілецької Громади в Канаді та Об'єднання кол. Вояків УПА. Журнал "Вісті Комбатанта" приносить не тільки новини із життя цих ветеранських організацій, але містить також історичні розвідки та статті на актуальні теми.

Резолюційна Комісія

В. Верига	о. Р. Ганкевич	В. Палієнко
Голова	Член	Секретар

ОБІЖНИК
КРАЙОВОЇ УПРАВИ КАНАДИ

І. КРАЙОВИЙ З'ЇЗД

10-ий Крайовий З'їзд Братства відбувся 18 і 19 травня 1968 року в готелі "Роял Йорк" у Торонті, в якому брали участь 19 делеґатів і 10 гостей. З'їзд проходив за поданим у попереднім обіжнику порядком нарад і прийнято предложені звіти Крайової Управи і Станиць. З'їздом проводила вибрана Президія під головуванням сот. Б. Підгайного і заступника В. Горбатюка. З'їзд звеличали своєю приявністю полк. П. Силенко — Почесний Голова Братства на Канаду, о. Ю. Габрусевич — Капелян Братства, сот. М. Малецький — Голова Головної Управи і пор. В. Заброцький — Голова Крайової Управи в ЗСА.

В першій частині З'їзду вичерпано всі точки порядку нарад включно з вибором нових Органів Братства в Канаді, до яких увійшли:

Полк. П. Силенко — Почесний голова
В. Гузар — голова
Сот. Б. Підгайний — 1-ий заступник голови
Голови Станиць: Вінніпеґу, Едмонтону і Монтреалу — заступники голови
Б. Дусанівський — секретар
О. Войтів — фінансовий референт
Мгр. Б. Кальба — допомоговий і пресовий референт
І. Падик — референт молоді
о. Р. Ганкевич — організаційний реф. на Зах. Канаду
С. Ґула — організаційний реф. на Схід. Канаду
Сот. С. Гуляк — вільний член
Мгр. В. Верига — вільний член
Г. Савків — вільний член
Б. Пришляк — вільний член

Контрольна Комісія: В. Бибик — голова, Р. Чолкан і М. Мельник — члени.

Товариський Суд: д-р Е. Камінський — голова, Я. Цвікілевич і Максимюк — члени.

Нововибраний Голова Крайової Управи В. Гузар виголосив змістовну, програмову доповідь про внутрішньо-організаційну діяльність Братства, яку подаємо в точках:

1. Посилити Братство членством.
2. Впливати на громаду своїми активними членами, які беруть безпосередню участь у громадському і політичному житті українців у вільному світі.
3. Плекати толеранцію, співпрацю і вояцьку мужність в громадсько-політичному житті з метою помагати нашим братам в Україні в дальшому етапі боротьби за Самостійну, Соборну Українську Державу.

4. Посилити видавничу діяльність Братства в Головній Управі і обов'язком кожного члена є стати передплатником власного комбатантського журнала "Вісті Комбатанта".

5. Централізувати всі фонди через Крайову Управу, як: НТШ, Інвалідський фонд, Внутрішньо-допомоговий фонд, Видавничий і пресовий фонд, Молодечий фонд і т. п.

II. ЮВІЛЕЙ 25-РІЧЧЯ ПОСТАННЯ І-ої УД УНА.

Головна Управа проголосила Ювілей 25-річчя постання І-ої УД УНА з днем 28 квітня ц. р., що триватиме до 31 серпня 1969 року, де включено 25-річчя битви під Бродами.

Крайова Управа вже зверталась до Станиць, щоб гідно відзначити Ювілей і подала кілька напрямних. З приємністю ствер джуємо, що Станиця Вінніпеґу відзначила Ювілей у дво-денній програмі, дня 11 і 12 травня ц. р. (звіт на іншому місці).

Станиця Ст. Кетеринс проявила свій обов'язок і на початок своїх святкувань відмітила Ювілей Службою Божою в намірені українського народу і святковими сходинами членів і громадянства в сам день проголошення Ювілею, 28 квітня ц. р.

Співтворець Української Дивізії і промовець на бенкеті для відзначення її постання проф. д-р Вол. Кубійович серед Дивізійників в Торонті. Від ліва: А. Коморовський, М. Бігус, проф. д-р Вол. Кубійович, В. Верига, сот. Б. Підгайний, Вол. Гузар, Б. Дусанівський, сот. Ст. Гуляк.

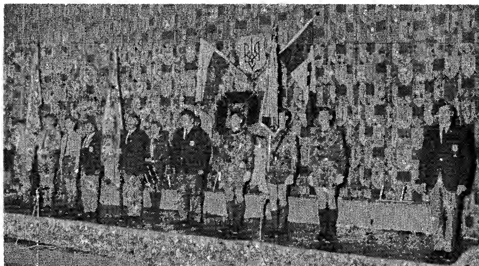
Крайова Управа і Станиця Торонта слідували в днях 18-19 травня ц. р. відзначити Ювілей на всеканадському маштабі, під патронатом Централі КУК і співучасті творців творення І-ої УД "Галичина" проф. д-ра В. Кубійовича та проф. З. Зеленого. Великою честю було вітати представника фактичних творців Української Національної Армії, в склад якої входила І-ша УД, Віце-Президента Української Народньої Республіки в екзилі проф. М. Степаненка, як головного промовця. Започаткувавши великим бенкетом при співучасті Почесної Президії і Представників громадських організацій та широкого круга української спільноти, закінчено балем "Червоної Калини", який входитиме в щорічну традицію Братства.

Досі зголосили свою підготовку до Ювілею, Станиці Едмонтон і Ст. Кетеринс. Уважаємо, що всі Станиці повинні по своїй спроможності відзначити Ювілей 25-річчя і просимо звертатись до Крайової Управи в справах технічної допомоги, як друкування запрошень, програмок, квитків і напрямних у пляннуванні.

Пригадуємо, що весь прибуток із ювілейних святкувань призначений на Видавничий Фонд Головної Управи, метою якої є видати історію Дивізії.

III. IX-ий КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

IX-ий Конґрес Українців Канади відбудеться в днях 11 до 14 жовтня 1968 р. у Вінніпегу, в якому Крайова Управа братиме участь. Використовуючи приналежність часу й обставин, Крайова Управа скликає **Конференцію Станиць**

Представники молоді Пласту і СУМ зі своїми прапорами та почесна стійка станиці Братства кол. вояків І-ої УД УНА в Торонті під час Апелю поляглим на Ювілейному бенкеті 25-річчя створення І-ої УД УНА 18 травня 1968 р. в Торонті.

Братства заходу Канади (Вінніпеґ, Едмонтон, Калґари, Ванкувер, Саскатун, Форт Віліям і Реджайна) на день 13 жовтня ц. р. о 2-ій год. по полудні. Всі члени Станиць, що є делеґатами на Конгрес КУК повинні взяти участь в цій конференції. Станиця Вінніпегу подбає заздалегідь про всі можливості переведення Конференції.

Порядком дня нарад конференції є внутрішньо-братська організаційна проблематика, яка повинна бути широко дискутована делеґатами. Члени Станиць, які братимуть участь у Конгресі КУК від Братства мусять бути зголошені Управами Станиць чи Уповноваженими Братства до Крайової Управи, яка одинока визначає делеґатів на Конґрес Українців Канади.

IV. "ВІСТІ КОМБАТАНТА"

Згідно з постановою Крайового З'їзду Братства поширити наш комбатантський журнал, звертаємось до Управ Станиць, щоб подбати, щоб всі члени стали передплатниками. Незабувати про видавничий фонд "ВК" і час-досчасу переслати скромну суму при передплаті, або з різних імпрез, де переводять збірки на пресу.

Редакція "ВК" просить надсилати копії матеріялів і знімок про Дивізію, які будуть використані в журналі і в підготові матеріялів до історії Дивізії.

V. ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ФОНДІВ

Крайова Управа вважає, що деякі фонди, на які Братство приділює певну суму, повинні переходити через фінансового реф. при Крайовій Управі. Це дасть нам кращий огляд фін. господарки. В засаді йдеться про Інвалідський фонд, НТШ, Видавничо-пресовий фонди, над якими Крайова Управа повинна мати нагляд і провірку. Із звітів Станиць виходить, що висилається певні суми прямо до місця призначення, чи за посередництвом централь інших організацій і ніколи про це не повідомляється Крайову Управу.

Відомим є, що КУ обов'зана платити річно 1,200.00 амер. дол. до СУВІ в Німеччині, як допомогу інвалідам в Німеччині і Австрії, те саме відноситься до НТШ в Сарселі, Франція. Наколи Станиці пересилають фонди безпосередньо, повинні відборцям зазначувати "НА КОНТО КРАЙОВОЇ УПРАВИ" і про це повідомити КУ. Не менше важливим є "Видавничий Фонд" Головної Управи Братства, де в Ювілейних роках усі доходи із святкувань призначені на видання історії Дивізії, як рівнож кожний член повинен зложити одноразовий даток в сумі 10 дол. Збірку обов'язково поширити поміж усіма колишніми дивізійниками і громадянством.

За Управу:

В. Гузар — голова **Б. Дусанівський — секретар**

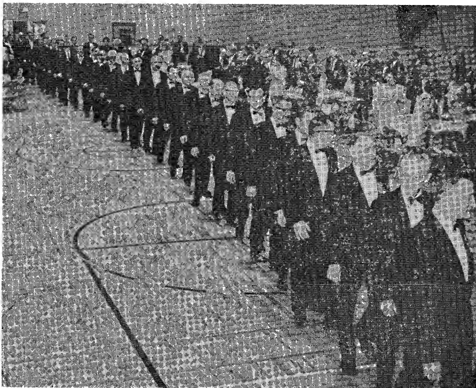
Філядельфія, Па.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

Українське громадянство міста Філядельфії та околиці відзначило величаво 25-річчя створення Української Дивізії "Галичина" — 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, взявши численну участь у бенкеті і балі, що їх влаштувала під протекторатом місцевого Відділу УККА Станиця Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА при співучасті українських комбатантських організацій в суботу, 11 травня 1968 р. в прегарній авдиторії української католицької школи св. свщм. Йосафата.

Між понад 350 приявними на залі було 47 представників громадських, комбатантських, політичних, молодечих і студентських товариств і установ, як теж делегатки українських жіночих організацій.

Ювілейні святкування звеличав своєю приявністю Командир УНА ген. шт. ген.-полк. Павло Шандрук із своєю Достойною Дружиною, якого приявні на залі привітали бурхливими оплесками. Рясними оплесками привітали також зібрані на залі 69 кол. вояків 1-ої Української

"Машерують добровольці..." Перемарш кол. членів І-ої УД УНА під час Ювілейного бенкету з нагоди 25-річчя створення Дивізії.

Дивізії, які, перемаршувавши через залю, уставились лавами на сцені.

Програму вечора розпочав коротким словом голова Станиці Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА у Філядельфії мґр. Б. Артимишин, підчеркуючи жертовність і героїчність українського вояка і однохвилиною мовчанкою просив присутніх вшанувати пам'ять кол. вояків 1-ої УД та всіх інших українських армій, які смертю героїв полягли на полях слави, як теж тих вояків, які відійшли від нас у вічність. Дальший провід бенкету передав в руки тостмастера мґр. О. Луцького, який перевів цілий бенкет у зразковому порядку надаючи йому приємного й невимушеного характеру. Опісля кол. капеляни Дивізії о. Богдан Левицький провів молитву "Христос Воскрес", по якій приявні відспівали Многолітствіє 1-ої УД УНА, її Командирові та Українським Збройним Силам. Опісля, мати, дружини і доньки кол. дивізійників: п-ні Михайлина Чайковська, Віра Левицька, Християна Прочиак і Зоряна Луцька удекорували зібраних на сцені кол. старшин, підстаршин і стрільців Дивізії червоними гвоздиками.

Вступне слово виголосив ген. шт. ген.-полк. П. Шандрук, підкреслюючи хоробрість вояків 1-ої Української Дивізії у боротьбі за здійснення найвищого українського національно - державного Ідеалу.

Головну промову виголосив у прекрасному ораторсько - цвітистому стилі ред. Володимир Біляїв, стверджуючи, що 1-ша УД УНА продовжувала військові традиції всіх попередніх українських військових формацій, та що вона ще не сказала "свого останнього слова".

Привіти виголосили: голова КУ Б-ва 1-ої УД УНА в ЗДА інж. В. Заброцький, д-р В. Білозор від кол. Військової Управи, проф. д-р Б. Гнатюк — голова місцевого Відділу УККА, і проф. М. Алексевич — голова місцевого Відділу ОбВУА від усіх українських комбатантських організацій.

Мистецька програма почалась музичним монтажем "За стрілецький звичай" в оформленні О. Лисяка у виконанні акторів "Театру в П'ятницю" — Б. Паздрія, Марії Лисяк і Тріо ЮСУМА: Леся Романець, Марійка Гаманюк і Ірина Зазуляк під проводом проф. Зої Маркович. У склад монтажу входив музичний монолог "Скапцанів" режисерований і виконуваний Б. Паздрієм, та пісня "За стрілецький звичай", пера О. Лисяка, муз. Ю. Лаврівського, у виконанні Марії Лисяк. Дівоче тріо ЮСУМА при аранж. проф. Зої Маркович виконало "Зірвалася Хуртовина", "Марш Добровольців" і "Подай дівчино". Цілий монтаж, який дуже гарно відповідав імпрезі публіка прийняла дуже тепло і рясними оплесками нагородила виконавців.

Другою точкою мистецької програми був монолог Е. Козака "Дивізія" у виконанні Степана Магмета, якого актуальність сатири й мистецька інтерпретація виконання здобули загальне признання приявних на залі.

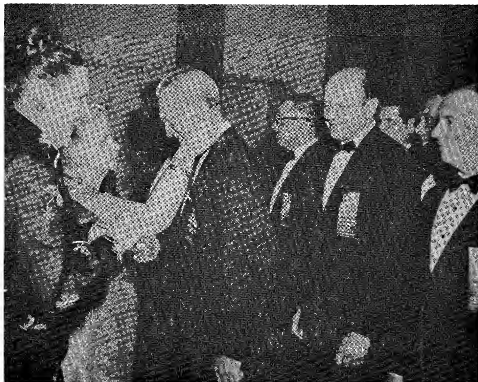
Остання точка програми в виконанні кол. вояків 1-ої УД артистів "Театру в П'ятницю" Є. Левицького та В. Карпяка, які одягнені в дивізійні однострої відіграли скеч авторства Є. Левицького "Зустріч двох дивізійників по 25 роках", мала в собі багато вояцького гумору, що його приявні на залі прийняли бурхливими оплесками і вибухами веселости.

Бенкет закінчився молитвою, що її провів парох української православної катедри о. мітр. Степан Біляк.

Після бенкету почався баль, який проходив у милій і товариській атмосфері до год. 2:30 ночі. На його початку аранжери балю В. Карп'як і М. Прончак вивели традиційний "дивізійний марш", а опісля В. Шашаровський, керівник "Театру в П'ятницю", виступив з куплетами авторства О. Лисяка, які створили веселий і безжурний настрій у присутніх. До танків пригравала знаменита оркестра "Амор" з участю І. Раковського.

На другий день, в неділю 12 травня 1968 р. в церкві Христа Царя о. рад. В. Головінський відслужив Службу Божу в намірені Українського Народу і Українського Війська, а проповідь виголосив кол. польовий духовник УГА о. крил. Р. Лободич. В українській православній катедрі св. Володимира Службу Божу і Молебень відслужили і відповідні проповіді виголосили Високопреосвященніший Митрополит Іоан в асисті о. мітр. Степана Біляка. Приявними на Богослуженнях в обох церквах були представники всіх українських комбатантських і молодечих організацій зі своїми прапорами.

(СК)

Фрагмент з відзначування кол. дивізійників червоними гвоздиками під час Ювілейного бенкету 11 травня 1968 р. у Філядельфії.

25-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ І-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

З нагоди срібних роковин створення І-ої Української Дивізії УНА станиця Братства І-ої УД в Нью-Гейвені влаштувала величаве свято, котре відбулося 4 травня 1968 р. у просторій, гарно прибраній залі Української Католицької Церкви при Джордж вул. Для звеличення того торжества добавлено ще святочне посвячення дивізійного прапора місцевої станиці.

Перед спеціяльно построєним престолом станули в світлих ризах впреп. отці: прелат І. Стах, парох тут. Укр. Кат. Церкви, разом із капеляном о. Йосифом Скульським, і о. прот. І. Іляшенко, парох місц. Української Православної Церкви. За духовенством вмаршували представники поодиноких станиць І-ої УД в ЗСА зі своїми прапорами та делеґації СУМА й ПЛАСТ-у і зайняли призначені їм місця з обох боків престола. Одночасно за ними вмаршував уніформований відділ американських ветеранів із рушницями та прапором і зайняв порожній простір між дивізійними прапорами. Врешті члени місцевої станиці внесли розпростертий, ще не посвячений, прапор, за яким посувалися лави хресних батьків, а їх очолювала почесна трійка в особах: ген. Павла Шандрука, інж. В. Заброцького й д-ра Р. Дражньовського. Хресні батьки — це голови й представники всіх місцевих організацій і товариств. Ще ніколи та простора заля не була так вщерть повна, як тоді.

Після короткої відправи посвячено дивізійний прапор. Гарно співав хор Укр. Кат. Церкви під дириґ. п. Саворського. Коли хор розпочав могутню пісню "БОЖЕ ВЕЛИКИЙ ЄДИНИЙ", всі присутні на залі з'єднались із хором, а уніформований американський відділ спрезентував зброю і віддав почесть щойно посвяченому дивізійному прапорові та в цей спосіб немов нагадував усім присутнім про світле минуле І-ої УД, котрої члени крім ідеї й відчаю, хоч не осягнули вповні своєї мілітарної мети з незалежних від них причин-обставин, то все таки вони морально перемогли!

Зенон Мандич, голова місцевої станиці, привітав щиро всіх присутніх, згадав коротко про ґенезу творення І-о УД і її різноманітні маршрути, подякував усім за так чисельну участь і передав дальше ведення програми Богданові Лисякові, котрий попросив до слова Лесю Лисак, що прибула з далекого Бофала, щоб своїм повним романтики спогадом-монольогом відтворити тодішню дійсність. Після закінчення монольогу, серед рясних оплесків усіх присутніх, дивізійники вручили їй китицю рож. Після цього складали свої щирі привіти впреп. отці: прелат І. Стах і прот. І. Іляшенко, а за ними інж. В. Заброцький, голова Крайової Управи Братства Дивізійників ЗСА.

Б. Лисяк після цього викликав поіменно всіх хресних батьків і просив їх вписатися в пропам'ятну книгу та вбити цвях у держак новопосвяченого прапора.

Ген. Павло Шандрук завершив святочну програму своєю палкою і щирою промовою. Повстанням із місць і відспіванням многоліттєвія на його пошану присутні вшанували того, на руки якого складала Дивізія присягу вірности Україні й її народові.

Так закінчено святочну частину програми. Хресні батьки та гості з далеких околиць перейшли до окремо приготова-

ної залі на перекуску. Тут складали свої привіти ще різні організації, якими проводив проф. І. Телюк.

Тим часом у просторій залі відбувався великий баль під звуки оркестри Б. Гірияка. Актор С. Магмед розвеселював публіку своїми дотепами. Аранжером балю був відомий Володимир Гриньох із Нью-Йорку.

Богдан Лисяк

Вінніпеґ

ВІДЗНАЧЕННЯ СТВОРЕННЯ І-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ

Станиця Братства кол. вояків І-ої УД УНА у Вінніпеґу відзначила 25-ліття створення Української Дивізії "Галичина" в днях 10-12 травня ц. р. 10 травня члени управи Братства виїхали на летовище, щоб привітати Почесного Голову Крайової Управи Братства з Торонта полк. Порфірія Силенка, який був головним доповідачем на бенкеті. 11 травня о год. 9-ій рано о. шамбелян Йосиф Пуляк у церкві св. Андрея відправив Службу Божу в намірені українського народу, в якій взяли участь члени Станиці із своїм прапором. Після Служби Божої відправлено панахиду за померлих членів Братства у Вінніпеґу.

У залі Рідної Школи о год. 6.30 відбувся ювілений бенкет. За почесним столом засіли представники комбатантських організацій: д-р С. Я. Кальба з дружиною, д-р Р. Бучок з дружиною, о. шамбелян Й. Пуляк, о. шамбелян Р. Добрянський, о. С. Іжик, голова Рідної Школи В. Запісоцький та голова Станиці Братства І-ої УД О. Загорода.

Після молитви О. Загорода передав керівництво бенкету д-рові Р. Бучкові, який привітав присутніх та попросив голову Канадського Леґіону Відділу ч. 141 М. Маланчука піднести тост за українських вояків.

У мистецькій частині юнацьке тріо — Наталка Кривуляк (фортепіян), Богдан Круцько (гобой) і Радомир Білаш (віолончель) — виконало Елеґію композиції О. Залеського, а Рома Гур продеклямувала "Українському воякові" М. Підгірянки.

Головну доповідь виголосив у військовому стилі полк. П. Силенко. Він коротко описав обставини, в яких творилася Дивізія, підкреслив високу національну свідомість вояків, що добровільно пішли в її ряди і своїми боями принесли славу цілому українському народові. Його доповідь нагороджено оплесками та повстанням з місць.

Опісля на сцену вийшов популярний співак Ярослав Щур, який відспівав "Ой, чого ж ти зажурився", "І снилося з-ночі дівчині" та разом із цілою залею "Подай дівчино ручку на прощання". Я. Щур гідно репрезентує українську пісню у своїх виступах і за це йому належиться не тільки признання, але й матеріяльна допомога, яка вможливила б йому закінчення його музичних студій на Альбертському університеті.

В імені о. д-р В. Кушніра, президента Світового Конґресу Вільних Українців та Комітету Українців Канади, який в тому часі перебував на міжнародній Конференції Прав Людини в Тегерані, окремий привіт виголосив екзекутивний директор КУК д-р С. Я. Кальба. Він також прийняв призначену для о. д-ра В. Кушніра медалю ім. Архистратига Михаїла, як призначенння за працю, яку вложив о. д-р Кушнір, рятуючи дивізійників від примусової репатріяції в таборах полонених в Італії. Медалю вручив полк. П. Силенко.

(Закінчення на стор. 51)

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці

ЗАКЛИК

Крайового Ювілейного Комітету 50-річчя Листопадового Чину і створення УГА

В листопаді 1968 р. сповниться півсторіччя з того дня, коли з волі Українського Народу на Землях Данила і Ярослава Осьмомисла Український Генеральний Військовий Комісаріят при допомозі старшин, підстаршин і стрільців українського роду з австрійських частин і деяких з Леґіону УСС, під проводом сотника УСС сл. п. Дмитра Вітовського, випередивши Польську Ліквідаційну Комісію, революційним збройним виступом зайняв твердиню української культури, столичний город Львів і дав почин відбудові Української Державности на тих Землях. На львівській ратуші та в усіх містах і містечках Галицької Волости гордо замаяв блакитно-жовтий прапор на знак, що скінчилася майже 600-літня неволя та, що багатострадальна спадщина галицько-волинських князів повернулася у володіння свого відвічного правного власника, Українського Народу.

Творці і учасники славнопам'ятного Листопадового Чину стали разом з кол. Леґіоном Українських Січових Стрільців зав'язком і ядром Української Галицької Армії, яка вже в стадії формування, без ресурсів і запілля з геройським завзяттям і безприкладною самопосвятою захищала відроджену у вигляді Західньо-Української Народньої Республіки Українську Державу перед чисельно значно переважаючими і знаменито узброєними та вивінуваними військами польського наїзника, а відтак, коли "встоятись не було сили", витиснена спровадженою з Франції армією Галера зі своєї вужчої Батьківщини, перейшла за Збруч та рам'я-в-рам'я з єдинокровними братами з-над Дніпра продовжувала під єдиним проводом Штабу Головного Отамана визвольну збройну боротьбу проти другого відвічного ворога України, Москви. УГА — це була здисциплінована регулярна Армія, національно свідома і беззастережно віддана ідеї визволення Соборної України. Її бойовий шлях, що після завзятих боїв за Львів простягався по-через "трикутник смерти" до славнопам'ятної Чортківської Офензиви, відтак спільно з Дієвою Армією УНР до тріюмфального здобуття Києва, та далі під Одесу і до "чотирокутника смерти" — створив геройський епос Українського Вояка новітніх часів, який у всіх своїх формаціях, за небувало важких умов стояв непохитно в авангарді оборони християнського світу від большевицько-комуністичної навали, що була завжди і є досі найбільшою і постійною загрогою всього вільнолюбного світу. Листопадовий Чин і бойові дії та подвиги УГА проходили чітко під аспектом духового і дієвого соборництва і з'єднання всіх українських земель в одну національно-державну цілість. Завершенням цього соборництва був славнопам'ятний Акт Злуки з 22-го

січня 1919 року. Вслід за цим усі згадані події і дії мали і мають всеукраїнське значення, а тим самим і святкування їх роковин повинно мати безумовно всенародний характер.

Для гідного відзначення Золотого Ювілею Листопадового Чину і створення УГА на терені ЗСА постав зі спонуки Головної Управи ОбВУА наш Крайовий Ювілейний Комітет з осідком в Нью-Йорку, до якого увійшли представники діючих на цьому терені жіночих, комбатантських і молодечих організацій. Його головним завданням є подбати і допильнувати, щоб цей подвійний ювілей був скрізь відзначений якнайвеличавіше.

Виконуючи це завдання, закликаємо гаряче все Українське Громадянство в ЗСА, а передусім кол. вояків усіх формацій та українську молодь відзначити в кожному місці скупчення українців урочисто ці Великі Роковини Богослужбами, Академіями і Товариськими Зустрічами, при чому слід урочисто пом'янути поляглих і померлих та вшанувати живучих творців і учасників тих славетних подій, а зокрема всіх кол. вояків УГА. Вшануванням цих святкувань мають зайнятися місцеві ювілейні Комітети, створення яких доручила Головна Управа ОбВУА обіжником ч. 1 з квітня ц. р. Там, де досі такого Комітету немає, слід його негаючись оснувати, притягаючи до співпраці всі місцеві організації, а передусім комбатантські, жіночі та молодечі. Головну увагу слід звернути на те, що у цих ювілейних святкуваннях прийняла поголовну участь українська молодь. Святкування на місцях слід влаштувати впродовж листопада ц. р., а саме спільно для обох ювілеїв. Вони мають відбутися під протекторатом нашого Крайового Комітету, який уділює оцим загальний протекторат усім місцевим Комітетам. Центральні святкування відбудуться в Нью-Йорку в днях 2-го і 3-го листопада 1968 р.

В разі потреби Крайовий Ювілейний Комітет подбає про промовців також для святкувань на місцях.

Ввесь прибуток з ювілейних святкувань слід призначити та передати на Ювілейний Дар Українському Воєнному Інвалідові.

ВСІ МІСЦЕВІ ЮВІЛЕЙНІ КОМІТЕТИ ПРОХАЄМО ПОВІДОМИТИ НАШ КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ НЕ ПІЗНІШЕ ЯК 30-го ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ПРО ЇХНІЙ ОСОБОВИЙ СКЛАД, ЯК ТАКОЖ ПРО ДАТИ І ПРОГРАМИ ЗАПЛЯНОВАНИХ СВЯТКУВАНЬ.

Листування для Крайового Ювілейного Коімтету слід слати на адресу:
Dr. I. Kozak, 81 Grand St., Jersey City, N. J. 07303, U.S.A.

ЗА КРАЙОВИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

Григорій Цебрій
секретар

Д-р Іван Козак
голова

Д-р Ярослав Гриневич
референт інформації і преси

ДЕЛЕГАЦІЯ БРАТСТВА УСС У КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО

В часі свого перебування в ЗСА Верховний Архиепископ Кардинал Йосиф Сліпий прийняв 23 липня 1968 р. у Філядельфії, Па., на авдієнції представників Братства Українських Січових Стрільців в складі: Іван Поритко, Іван Данківський, о. Василь Головінський, Андрій Кігічак, Михайло Мінчак, Іван Сиротюк і Петро Василишин. Багатьох з приявних Кардинал пригадував собі зі Львова.

Перший зліва — Андрій Кігічак, промовляє до Верховного Архиепископа Іван Поритко, позаду — о. Василь Головінський. Архиєреєві подають ювілейний Альманах Українських Січових Стрільців "За волю народу".

Привітальне слово виголосив голова Братства УСС Іван Поритко.

"Блаженніші! Князю-Владико всієї Української Католицької Церкви! Перед Вами стоять представники Братства Українських Січових Стрільців, представники найстаршої української військової формації, що в новітній добі започаткувала збройну боротьбу за волю українського народу. Перед п'ятидесяти роками, колись бувало називали нас "сіллю української землі". А ця "сіль", цей квіт нашої землі уже від перших хвилин свого існування, свойого діяння, був духово тісно сполучений із нашим великим Мужем України й Церкви, з Митрополитом Андреєм. І ось ми прийшли привітати Ваше Блаженство на цій американській землі, куди ми прибули, як ізгої, як найкращого наступника Слуги Божого Андрея, як єдиного нашого, відданого народові, — там і тут, — Провідника, в якому ми знайшли основу нашої єдности, нашої народної солідарности, що її в наших важких змаганнях так дуже потребуємо. По роках тривоги й незгоди, вже само Боже Провидіння споглянуло на нас і послало Вас, Блаженство щиро, віддано, без тіні якогось обрахунку на ефект, і з серця надіємось, що згідно з нашим бажанням, прийде гієрархічне завершення — Патріярхат Української Католицької Церкви! Схиляємо перед Вашим Блаженством наші голови разом із цим прапором, що є спадкоємцем прапору, який був свідком нашої слави, свідком Ґоронди, Маківки, Галича, Золотої Липи, Стрипи й Лисоні; що його був проблагословив Слуга Божий Андрей. А для продовження й тривалости традиції, просимо Ваше Блаженство, щоби Ви зволили в наше п'ятидесятиліття поблагословити й посвятити цей прапор у Вічному місті Римі".

Після того Верховний Архиепископ сердечно розмовляв з членами делегації.

Ґлен Спей

ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНІ ПОМИНКИ

У Зелеиу Неділю, 9 червня ц. р. відбулися тут біля Могили-Пам'ятника на оселі УРСоюзу "Верховина" стараниям Координаційиого Комітету Українських і Українсько-Американських Комбатантськнх Організацій Нью-Йорку при співучасті всіх Комбатаитських Організацій Нью-Йорку і околиці традиційні Зелеиосвяточні Поминкн по поляглих і померлих борцях за волю України. Поминки, які проходили під знаком 50-річчя Листопадового Чину і створеиия УГА та 25-річчя постання І-ої Української Дивізії УНА, розпочалися о год. 11:00 ранку св. Літургією в намірении українського народу, яку відслужив в новозбудоваиій українській католицькій церкві св. Володимира її парох о. Степан Клепарчук в сослуженні о. Ярослава Кекіша з Нью-Йорку. Снн цього останнього загинув у рядах І-ої УД у бою під Бродами. У цій Службі Божій взяли оргаизоваиу участь українські та українсько-американські Ветерани з прапорами. При цьому о. Клепарчук сказав патріотичну проповідь, присвячену пам'яті Тих, що впали. Після Богослужби в церкві всі учасники перемаршували походом під Могилу-Пам'ятник, де вище згадаиі священнкн та ще о. Іван Пайкуш з Пасейку, Дж., відслужили Панахиду по поляглих і померлих борцях за Україну. Співав імпровізований хор під орудою Йосипа Рейнаровича, кол. вояка І-ої УД з Нюарку. Після Панахидн наступні організації через своїх представииків склали иа Могнлі-Пам'ятиику віикн, а саме: Координаційний Комітет Українськнх і Українсько - Американських Комбатантських Оргаиізацій Нью-Йорку, Пост 304 Українських Католицьких Ветераиів при церкві св. Юрія в Нью-Йорку, Братство УС-С-ів (Степан Бучацький), Осередок СУМА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в Нью-Йорку, та Українські Діти (2 вінки). З черги після відспівання Американського Державного Гнмну слідувала друга частина святкувания, яку відкрив коротким словом д-р Іваи Козак, головний впорядник і провідник свята. Він промовляв також від Головиої Управи та иьюйоркського Відділу ОбВУА. Головну промову сказав українською та закінчив англійською мовами п. Євген Саґаш, головний комаидир Украіисько-Американських Ветеранів Армії ЗСА. Після нього виступили з короткими промовами: ген. А. Валійський від Цеитрального Комітету Вшанування Пам'яти Головного Отамана Симона Петлюри, д-р Д. Левицький від Комітету Побудови Могили-Пам'ятника, Мнхайло Луців від Католнцьких Ветеранів при церкві св. Юрія в Нью-Йорку, І. Хома від Об'єднання кол. Вояків УПА, д-р О. Соколишин від Комітету Об'єднаиих Американсько-Українських Оргаиізацій Нью-Йорку, як також від Організацій Визвольного Фронту, Євстахій Манацькнй від Бережанської Землі та Григорій Яремчук від Братства "Бродн-Лев". Свято закіичено відспіванням українського иаціонального гимну. Між приявнимн був молодий ветеран Армії ЗСА Михайло Войтишнн мол., що саме повернувся з В'єтиаму. Прибули також численні громадяни з Нью-Йорку, Нюарку, Ірвінґтону, Пассейку та інших місцевостей.

Підготову Помииок перевели з великими накладом часу і труду д-р Р. Дражньовський, голова Братства "Бродн-Лев" та М. Заліпський і Ст. Шепарович, члени Управи того ж Братства.

Після закінчеиия Помииок біля Могили-Пам'ятиика відбувся стараиням Уп-

рави оселі "Верховина" в павільйоні оселі концерт, програму якого виконав бас Володимир Тисовський, який проспівав при фортепіяновому супроводі Чічки-Андрієнко 4 пісні. З уваги на вбивство сен. Роберта Кеннеді вислано кондоленційні телеграми родині вбитого, як також президентові Джансонові і голові Сенату ЗСА. Телеграми підписали: ген. А. Валійський, д-р І. Козак, Є. Саґаш, д-р Р. Дражньовський, д-р Є. Грабарчук, д-р Р. Ричок і Е. Попіль.

Опісля відбувся спільний обід. Майстром церемонії був д-р Б. Левицький.

Д-р І. К.

НЬЮАРК, Н. ДЖ.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ У НЬЮАРКУ

За старанням родини покійного д-ра Д. Хоптяка, кол. старшини УСС, кол. голови Відділів ОбВУА в Рочестері і Ньюарку, який помер в Ньюарку 14 травня 1967 р. і був похоронений на цвинтарі в Бавн Бруку, о. д-р М. Гринчишин відправив заупокійну Службу Божу 1 червня 1968 р., в якій взяли участь численна делеґація місцевого Відділу ОбВУА і інших організацій.

Опісля, у Бавн Бруку панахиду відправив о. Я. Дибка і посвятив новий пам'ятник на могилі д-ра Дмитра Хоптяка, при чому побратими Михайло Лозниський ще раз попрощав Покійного від товаришів зброї.

Увечорі того самого дня відправилася в українській католицькій церкві в Ньюарку панахида за полеглих героїв, заходом місцевого Комітету Співпраці Комбатантських Організацій. Панахиду відправив о. д-р М. Гринчишин, який виголосив зворушливе слово про жертву крови. Від Комітету зложено символічний вінок з маків і лаврового листя. Співав чоловічий хор під керівництвом М. Добоша. На панахиді були присутні члени комбатантських організацій та молодь.

Опісля в залі Чорноморської Січі, заходом місцевого Відділу ОбВУА, була виголошена цікава доповідь, гарною українською мовою, кол. вояка американської армії Аскольда Гайваса про В'єтнамську війну. Доповідь була ілюстрована прозірками з В'єтнаму. Після доповіді доповідач давав вичерпні відповіді на ставлені йому питання.

О. У.

ТИМ, ЩО ВІДІЙШЛИ...

(вр). За традиційним вже звичаєм Відділ ОбВУА у Філядельфії зорганізовано збирається у Зелену Неділю обох наших обрядів на їхніх кладовищах, щоб пом'янути тих колишніх вояків, які віддали своє життя за незалежність і соборість України та й тих своїх членів, що вже тут, на американській землі, відійшли у вічність.

І так 2 червня ц. р. у святочному молебні на українському католицькому цвинтарі на Факс Чейз у Філядельфії взяло участь около 50 членів ОбВУА, Братства кол. вояків Дивізії УНА і Об'єднання кол. вояків УПА зі своїми прапорами. Молебень, під проводом о. декана Мирослава Харини, відправляли сім священиків, між якими були о.о. радники Головінський і Дашо, колишні вояки і члени нашого Відділу ОбВУА. Замість проповіді о. декан Харина відчитав свою зворушливу промову, яку він виголосив по радіо до земляків в Україні, а голова Відділу побр. Микола Алексевич відчитав список померлих членів Відділу ОбВУА.

Після молебня о. радник Василь Головінський посвятив свіжо поставлений нагробник на могилі побратима Малиняка.

У тиждень пізніше, дня 9 червня ц. р. Відділ влаштував поїздку автобусом до Української Православної Церкви-Пам'ятника в Бавнд Бруку в стейті Ню Джерзі. На цвинтарі під високим хрестом, що символізує могилу борців за волю України, молебень відправив колишній український вояк о. мітрат Фалько в асисті о. Земляченка, скарбника Митрополичої Консисторії. Прегарна, у вояцькому дусі, повна віри у світляну майбутність України — проповідь о. мітрата Фалька зробила велике враження.

Відспіванням усіма приявними "Вічна їм пам'ять" і "Вндиш брате мій" закінчилися оба свята при чудовій погоді, що також причинилася до піднесеного настрою.

Пані-членкині Сестрицтва Церкви Пам'ятника, під проводом пані Федоренко, приготовили буфет для підкріплення приїхавших.

ЮВІЛЕЙ 1-ої УД УНА У ВІННІПЕҐУ

(Закінчення із стор. 45)

Бенкет закрив О. Загорода, а о. С. Іжик провів кінцеву молитву. Опісля відбулася забава.

У неділю відбулося прийняття, в якому взяли участь члени Станиці Братства кол. вояків І-ої УД УНА, запрошені гості та полк. П. Силенко.

На закінчення варто підкреслити, що ювілейні святкування відбулися зразково і тому управі Станиці, як також усім дружинам кол. дивізійників, належиться признання за організацію та приготування вечері. На окрему увагу заслуговує факт, що у програму святкувань було включено молоде покоління.

О. З.

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

З ВОЄННОЇ ДОКТРИНИ МАО ТСЕ-ТУНҐА

Як відомо, Мао Тсе-Тунґ, вожд теперішнього червоного Китаю, має докладно розроблену свою воєнну доктрину, засади якої допомогли йому дійти до влади і втриматися при ній. Ось деякі думки цієї доктрини:

Головна ціль війни — знищити ворога, а не намагання захопити, або втримати місто, чи околицю. Це річ очевидна, що, знищивши ворога, переможець перебере всі його терени.

Краще знищити одного ворога, як завдати шкоди десятьом. Стратегічно — ліпше знищити одну ворожу дивізію, як завдати лише шкоди двом. Таким чином війна виснажування — це гірший тип боротьби. У війні якість і кількість грають важливу ролю, без них нема перемоги. Але й з ними можна програти. Тому найбільш важливою властивістю переможної армії є її вояцький дух. Всіма можливими способами треба внеліміновувати в армії думку про евентуальну поразку і заступити її залізною волею — перемогти.

ГІДРОФОЙЛ КАНАДИ

Канадські Збройні Сили придбали для себе новий корабель — "Гідрофойл 400", який є призначений для поборювання підводних човнів. Він матиме залогу 20 чоловік та буде озброєний торпедами. Його швидкість виносить 60 вузлів на годину. Це перший такого роду корабель збройних сил у Західній Півкулі.

ЗБРОЙНІ СИЛИ АВСТРАЛІЇ

Австралія має тепер під зброєю 75,000 чоловік. В суходільній армії служить 39,000, повітряні сили мають 15,700 чоловік, морська фльота понад 20,000 моряків.

Об'єднання кол. вояків УПА

РЕЗОЛЮЦІЇ ДРУГОГО ЗАГАЛЬНОГО СПІЛЬНОГО З'ЇЗДУ ДЕЛЕГАТІВ І УЧАСНИКІВ ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА ЗСА ТА КАНАДИ, ЩО ВІДБУВСЯ В ДНЯХ 31 СЕРПНЯ ТА 1 ВЕРЕСНЯ 1968 РОКУ В ДІТРОЙТІ ЗСА.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА ЗСА та Канади вітає український народ в Україні та розсіяний поза Україною.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА ЗСА та Канади складає синівський привіт ієрархам Українських Церков.

Ми вдячні Верховному Архиєпископові Української Католицької Церкви Кардиналові Йосифові Сліпому, за його відвідини українських громад в діяспорі і надіємося, що під його проводом в короткому часі завершиться будова Української Католицької Церкви у формі Патріярхату.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА ЗСА та Канади вітає Президію ЗП УГВР, Генеральний Секретаріят Закордонних Справ, голови Делеґатур ЗП УГВР, Державний Центр УНР в екзилі, Українську Національну Раду, Виконавчий Орган УНР, Центральні українські громадсько-політичні установи та всю українську громаду у вільному світі.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА шле дружній привіт усім комбатантським організаціям у вільному світі.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА засуджує факт і методи сучасного поневолення українського народу російсько-комуністичним імперіялізмом:

а) Насильну русифікацію, переслідування, арешти й ув'язнення української інтеліґенції.

б) Офіційне проповідування теорій расової вищости, російської мови, культури, літератури, та російської нації.

в) Постійне фальшування історії українського народу, очорнення борців за незалежність України та прославлення відступників і ренеґатів, що вислуговуються російській імперії.

г) Переслідування й заборону вільної релігійної практики в Україні Української Православної, Католицької та Євангельської Церков.

д) Переслідування українців у сателітських країнах Східньої Европи, а в Польщі зокрема. З'їзд закликає Головну Управу Об'єднання як і поодиноких членів завжди і всюди піддержувати особисті і національні права українців у Польщі, та тісно співпрацювати з Організацією Оборони Лемківщини, яка діє в цьому напрямку.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА з гордістю відзначає, що український народ веде затяжну боротьбу проти насильної русифікації легаль-

ним і нелегальним шляхом. Що він бореться за привернення державних прав українській мові, за політичні й соціяльні права, за літературу, мистецтво, музику, театр і кіно.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА ЗСА та Канади наголошує потребу посилити в сучасний момент моральну і політичну допомогу еміґрації українському народові. Першою передумовою успішної допомоги Україні є втримати ідейну єдність з народом, постійно вивчати його потреби і до них пристосовувати політичні акції еміґрації. Рівночасно, тому, що політику поневолення українського народу Москва намагається проводити в умовах ізоляції України від світу, українська еміґрація повинна змагати до розбудови якнайширших зв'язків з Україною, з українською людиною, використовуючи при тому сучасні форми взаємин і обміну, який існує між вільними народами і Радянським Союзом. Вартість таких зв'язків тому, що вони розкривають перед світом справжнє положення українського народу, утруднюють Москві її політику поневолення і розбуджують в українському народові віру в те, що еміґрація та сторонній світ знають про його становище та стараються йому допомагати.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА ставиться з повним розумінням до реорганізації ЗП УГВР і рекомендує своїм членам й надалі працювати в середовищі ЗП УГВР на індивідуальній базі.

Загальний Спільний З'їзд палко вітає створення станиці ОКВ УПА в Австралії та бажає їй успішної праці та дальшого росту на майбутнє.

Загальний Спільний З'їзд ОКВ УПА знову взиває Головну Управу Товариства бувших Вояків УПА зревідувати своє теперішнє становище і приступити до об'єднання на загально-комбатантській базі. Ми віримо, що члени Товариства Бувших Вояків УПА, все наше членство, як і загал нашого громадянства бажає такого об'єднання.

2-ий СПІЛЬНИЙ З'ЇЗД ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА

У метрополії Дітройту, в українській відпочинковій оселі «Діброва» в днях 31-го серпня та 1-го вересня ц. р. відбувся другий спільний З'їзд Об'єднання Колишніх Вояків Української Повстанської Армії ЗСА та Канади, який заступали тридцять уповноважених делеґатів від станиць ЗСА та Канади.

З'їзд відкрив вступною промовою заступник голови Головної Управи Об'єднання сотник Володимир Сорочак, який згадав загинулих у боях повстанців і померлих на еміґрації та попросив присутніх у залі вшанувати пам'ять померлих героїв нації хвилинною мовчанкою.

На пропозицію делеґатів З'їзду вибрано президію З'їзду та Комісії номінаційну і резолюційну.

Діловими нарадами З'їзду керувала президія в складі: Іван Хома, М. Міґус та Біґун. Після прийняття порядку нарад З'їзд привітали усно: д-р Мирослав Прокоп від ЗП УГВР, Юліян Котляр від Організації Обо-

рони Лемківщини та сотн. Армії УНР Петро Трепет від дітрійтської станиці ветеранів.

У перший день делеґати вислухати протокол попереднього З'їзду та звіти Головної Управи. Звіти склали: заступник голови Головної Управи сотн. Володимир Сорочак, секретар М. Озимко, скарбник Ів. Дмитрик, референт музею УПА д-р Модест Ріпецький, реф. суспільної опіки Ю. Котляр. За Канаду склали звіти: В. Дашко — голова, М. Міґус — скарбник. Також вислухано звіти окремих станиць Об'єднання з Канади та ЗСА.

Після звітів відбулася дискусія, в якій забирали слово: підполк. Ю. Лопатинський, д-р П. Потічний, М. Гнатюк, В. Дашко, сотн. Сорочак, д-р М. Ріпецький, Ів. Дмитрук, д-р Мирослав Прокоп, О. Жигар, Ів. Хома, М. Озимко, М. Міґус, Ю. Котляр, Б. Курило, О. Левицький, Ів. Дерев'яник та інші.

Ділові дискусії велись у товариському дусі й на високому рівні. Вечером відбувся бенкет делеґатів і гостей З'їзду, на якому було присутніх понад сто людей. Під час бенкету за президіяльним столом сиділи гості: Катерина Кривуцька, Ярослава Сена, пані Наконечна, д-р М. Прокоп, Ів. Хома, о. Прокопович, сот. В. Сорочак та д-р В. Прокопович.

Тостмайстер бенкету Ю. Лопатинський запросив о. І. Прокоповича благословити молитвою спільну вечерю. Під час спільної гостини відчитано привіти та телеграми від численних центральних громадсько-політичних та ветеранських організацій. У мистецькій програмі брали участь: панна Віра Потапенко, Григорій Назаренко, Катерина Кривуцька та Петро Китастий. Віра Потапенко прекрасно продеклямувала вірші: «Повстанці» Нижанківського та «Задивляюсь у твої зіниці» В. Симоненка. Бандурист Гр. Назаренко в супроводі бандури проспівав повстанську пісню «Я син лісів», яку записав від повстанця Пушкаренка та власної композиції «Пісню про Петлюру». Артистка Катерина Бранка-Кривуцька з драматичним відчуттям продеклямувала нарис «Гориня» Ярослава Ступака, а в кінцевій точці мистецький керівник Ансамблю православної молоді Петро Китастий в супроводі бандури проспівав «Марш УПА», «Пісню про Оксану» та «Як давно» — музика композитора Григорія Китастого.

На другий день делеґати З'їзду взяли участь в Богослужбі, яку відправив католицький священик о. д-р В. Ґавріч, після якої посвячено прапор Об'єднання Колишніх Вояків УПА, який вишитий за проєктом мистця Петра Холодного. Акт посвячення прапору довершили православний священник о. протосрей Олександер Биковець та отець д-р В. Ґавріч. Після посвячення прапору відбувся спільний обід делеґатів і гостей.

У діловій частині З'їзду цього дня делеґати вислухали і продискутували доповідь: «Радянська мілітарна політика після упадку Хрущова», яку прочитав д-р політичних наук П. Потічний.

Другу доповідь «Напрямні реорганізації ЗП УГВР» прочитав д-р Мирослав Прокоп.

По звітах і доповідях З'їзд прийняв резолюції та уділив абсолюторії уступаючій управі.

На нову каденцію З'їзд вибрав керівні органи Об'єднання Колишніх Вояків УПА ЗСА і Канади. Головна Управа: підполковник Юрій Лопатинський — голова, д-р П. Потічний — заступник (Канада), Іван Хома — заступник (ЗСА), М. Озимко — секретар, Ів. Дмитрик — скарбник, М. Мігус — скарбник (Канада), Б. Куриленко — референт суспільної опіки (ЗСА), Ст. Шеремета — суспільна служба комбатантів та вільні члени Головної Управи: інж. Я. Струтинський, П. Гнатюк, сотн. В. Сорочак, О. Жигар, В. Дашко.

Контрольна Комісія: майор Петро Миколенко-Байда — голова, Ів. Дерев'яник, О. Левицький — члени. Товариський Суд: М. Вухно — голова, Ст. Федорівський та Ст. Баб'як — члени.

З'їзд Об'єднання Колишніх Вояків УПА Америки і Канади закінчив свою працю співом національного гимну.

Ст. Федорівський

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

МАЛИЙ ЮВІЛЕЙ "БУНДЕСВЕРИ"

Недавно Академія Генерального Штабу Бундесвери відмічала свій малий ювілей: 10-тиріччя існування. Її створено 1-го січня 1957 року в місті Бад Емс, а в р. 1958 її перенесено до Гамбурґа. В початковій стадії в Академії були влаштовувані 6-тимісячні курси для старшин. По реорганізації цей вишкільний старшинський центр дістав в Гамбурзі назву Академії Генерального Штабу і почав нормальний вишкіл старшин для всіх трьох родів збройних сил. Старшини, що кінчають Академію, спрямовується переважно до служби у вищих штабах бундесвери і збройних сил НАТО. Більшість слухачів Академії рекрутується із старшин сухопутніх формацій. Досі ці формації отримали понад 900 старшин, що закінчили студії в Академії. Тепер майже кожного року кінчає академію около 200 старшин наземної армії і фльоти. Повітряні сили мають найменше слухачів в Академії. До Академії висилають старшин переважно молодших віком. Крім того Академія організує щорічно різні курси для старших старшин. Середній вік слухачів в Академії вагається у віці 32 літ. По скінченні Академії слухачі отримують військові аванси. Взагальному бундесвера має 25,600 старшин і 111,600 підстаршин.

Бундесвера, тобто збройна сила Німецької Федеративної Республіки, має тепер під зброєю 460 тисяч мужчин, в тому числі в наземних військах — 325 тисяч, повітряні сили складаються з 102 тисяч, військово-морські сили — з 33 тисяч.

Для порівняння: Франція має тепер (початок 1968 року) під зброєю 520 тисяч вояків, з того в наземних відділах — 340 тисяч, в повітряних — 108 тисяч, у флоті — 72 тисячі.

В Англії тепер під зброєю 430 тисяч вояків, з того в наземних відділах 215 тисяч, воєнно-морські сили нараховують — 94 тисячі, повітряна фльота — 120 тисяч. Крім того має Англія понад 100 тисяч вояків в резерві.,

ГЕН. ОЛЕКСАНДЕР ЗАГРОДСЬКИЙ

Дня 4-го серпня 1968 р. у своєму помешканні в Нью-Йорку помер несподівано на 80-му році життя Олександер Загродський, генерал-полковник Армії Української Народньої Республіки, один з найбільш заслужених бойових старшин Українського Війська, лицар Ордену Залізного Хреста Армії УНР і голова Орденської Ради того ж Ордену, кол. учасник і полководець визвольної боротьби України, зокрема Першого Зимового Походу, почесний член ОбВУА та невтомний комбатантський і суспільно-громадський діяч.

Покійний Генерал народився 10 квітня 1889 р. в селі Зелинькою, Уманського повіту на Київщині. Після завершення загальної шкільної освіти вступив до б. російської армії та, закінчивши з успіхом військову школу, став професійним старшиною. В її рядах перебував першу світову війну, при чому був відзначений за хоробрість Ґеоргієвським хрестом з лавровою галузкою 3-го ступня і золотою зброєю.

Вступивши в перших днях відродження української державности до української армії, приймав в її лавах активну участь впродовж усієї визвольної боротьби. При цьому займав командні пости, спершу як командир 1-го піхотного куреня в окремому Запорозькому Загоні, згодом як командир Першого ім. Гетьмана Дорошенка Піхотного полку в Запорозькій дивізії Армії УНР, відтак як начальник цієї Дивізії та заступник командуючого Запорозьким корпусом. Був одним з ініціяторів та найвизначніших командирів славетного Першого Зимового Походу. Він командував Волинською

Ген. О. Загродський

Групою, яка згодом була перейменована на 2-гу Волинську Стрілецьку дивізію. Водночас був заступником командарма, ген. Михайла Омеляновича - Павленка. Ген. Загродський командував Волинською дивізією під час усіх бойових операцій в 1920 році. Його службовий реєстр виказує участь в 101 бою та 5-кратне важке поранення. За всі ті визначні заслуги був нагороджений найвищими військовими почестями. Був головою Орденської Ради Ордену Залізного Хреста Армії УНР, заступником Капітули Хреста Симона Петлюри, головою Братства св. Покрови Армії УНР, членом Вищої Військової Ради при Уряді УНР і членом Вищої Військової Гонорової Ради Армії УНР.

Після інтернування Армії УНР в Польщі опинився на короткий час у таборі у Вадовицях, якого був комендантом, а після переведення всієї Волинської дивізії до табору в Каліші був начальником двох тамтешніх таборів. При цьому приймав живу участь в громадському житті таборян. Зокрема був головним ініціятором і фундатором таборової гімназії ім. Т. Шевченка, з якої вийшло чимало українських інтеліґентів, що покінчили відтак вищі студії та зайняли провідні становища в українській спільноті. Був також почесним головою таборових курсів і Товариства відродження українських танків (В. Авраменка). Як голова Спілки Воєнних Інвалідів Армії УНР, виєднав прийняття цієї Спілки до міжнародної інвалідської організації С.А.М.А.К., яка допомагала морально і матеріяльно інвалідам Армії УНР. Знову ж на становищі заступника голови Управи Української Станиці в Каліші придбав землю під військовий цвинтар.

Перебуваючи в таборі переміщених осіб (ДП) у Зальцбурзі, в Австрії, піклувався дбайливо українськими воєнними інвалідами та був обраний почесним головою Спілки Українських Інвалідів. Був також основоположником і членом УНДС в Німеччині та Австрії. До ЗСА прибув 1949 р. і поселився зразу в Нью-Йорку, де проживав до смерти. Аж до переходу в стан спочинку працював фізичним робітником спершу в залізовиробній фабриці, а відтак у фабриці складових частин до літаків. Водночас включився до активної громадської праці і був одним з ініціяторів та основників "Об'єднання б. Вояків Українців в Америці" (ОбВУА), яке згодом іменувало його на свого почесного члена. У зв'язку з колишніми ранами та важкою недугою втратив в операції одну ногу, однак був далі активним в комбатантському житті. Зокрема він був головою Центрального Комітету Вшанування Пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри, уповноваженим ресорту військових справ Виконного Органу УНРади на ЗСА, головою Головної Контрольної Комісії ОбВУА, членом Контрольної Комісії ЗУАДК, кількакратним головою Відділу ОбВУА Нью-Йорк та довголітнім головою Контрольної Комісії того ж Відділу ОбВУА. Його особливою заслугою було перевидання книжок Олександра Доценка п. н. "Зимовий Похід Армії УНР" та ген. Володимира Сальського "Українсько-московська війна 1920 р. в документах". Ген. О. Загродський був відзначений поруч Ордену Залізного Хреста також Хрестом Симона Петлюри, Воєнним Хрестом та Хрестом Вільного Козацтва.

Крім своїх вояцьких прикмет пок. ген. Загродський відзначався хрустально чистим характером, беззастережною чесністю, простолінійністю і безкомпромісовою правдолюбністю. Завдяки цьому він втішався глибокою пошаною і щирою симпатією не тільки кол. вояків, але й всього громадянства. Наявним доказом цього були маніфестаційно величаві похорони його тлінних останків, в яких взяли участь кругло 350 осіб, що прибули з Нью-Йорку, Філядельфії, Трентону, Балтимору, Бафало та інших місцевостей ЗСА. Похорони були попереджені двома панахидами, що їх відслужив в похоронному домі П. Яреми впр. о. мітрат Іван Данилевич в сослуженні кількох священиків. Під час Панахид жалобні проповіді сказали оо.: мітрат І. Данилевич, архимандрит Святослав Магаляс з Маямі, особистий приятель Покійного та протопресв. Орест Іваник. Теплу прощальну промову від Комітету Об'єдна-

них Американсько-Українських Організацій Нью-Йорку виголосив його голова, адв. Роман Гуглевич. Вислови співчуття на руки голови Представництва В. О. Державного Центру УНР склали: ген. В. Глазков від Організації Вільних Козаків, посол В. Сегейда від Гетманського Руху та дир. П. Постолюк від Головної Ради Братства УСС. Над відкритою труною був весь час похилений організаційний прапор ньюйоркського Відділу ОбВУА. Почесну варту біля труни держали б. старшини і козаки Армії УНР і УГА, тепер члени ОбВУА, далі члени Братства УСС і Об'єднання кол. Вояків УПА та пластуни Пластової Станиці в Нью-Йорку з прапором.

10 серпня 1968 р. вранці труна з Тлінними Останками Генерала, зодягненими в генеральський однострій була перевезена до Церкви-Пам'ятника УПЦ в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., де в присутності ВПР. Архиєпископа Мстислава Заупокійну Службу Божу відправив о. мітрат І. Даниилевич в сослужеині оо.: архимандр. С. Маґаляса, протопресв. О. Іванюка, протоєрея П. Фалька, свящ. Євгена Новицького і протодиякона о. М. Ольхового. Співав імпровізований хор під орудою проф. В. Завітневича.

Почесну варту біля труни в церкві тримали генерали А. Валійський і П. Самутин та члени ньюйоркського і філядельфійського Відділів ОбВУА, Братства УСС, почоти Станиць І УД УНА Нью-Йорк і Філядельфія з прапорами та почоти ньюйоркської Станиці Пласту і ОДУМ-у також з прапорами. У похоронах взяли участь голова Представництва Державного Центру УНР дир. Іван Крамаренко, численні кол. високі старшини Армії УНР, як також представники Братства "Броди-Лев" під проводом голови д-ра Романа Дражньовського. Наприкінці впреосв. Владика Мстислав сказав прощальну проповідь і відмовив довшу молитву. Над відкритою могилою промовляли: д-р Кость Паньківський, заст. прем'єра УНР в екзилі, ген. Аркадій Валійський від Ресорту військових справ Державного Центру УНР, сот. д-р Іван Козак від Головної Управи і Відділу ОбВУА Нью-Йорк, як також імеием Орденської Ради Ордену Залізного Хреста Армії УНР та лицарів того ж Ордену, інж. Олександер Шевченко від Головної Управи ОДУМ-у, представник вояків б. Волинської Армії УНР від тих вояків, пор. Микола Алексевич, голова Відділу ОбВУА Філядельфія, пор. д-р Семен Федюк, голова ньюйоркської Станиці І УД УНА та вкінці Василь Авраменко

Похоронами керував Комітет Вшанування Пам'яти ген.-полк. О. Загродського, а головним впорядником був д-р І. Козак при допомозі секретаря Комітету Д. Бакума.

Після похоронів відбулися в приміщенні Сестрицтва традиційні поминки при спільній трапезі, якими проводив як майстер церемонії підполк. Петро Самойлів.

Д-р Іван Козак

ПРОФ. Д-Р МИРОН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

учасник наших Визвольних Змагань, четар УГА помер 3 серпня 1968 в Дітройті.

Покійний народжений у Скваряві, Золочівщина, Зах. Україна, визначний науковець-географ, громадський діяч, кол. управитель української гімназії в таборі Мітенвальді, Німеччина. Після похоронної Служби Божої 6 серпня 1968 в Дітройті, тлінні останки Покійного пе-

ревезено на український цвинтар до Бавнд Бруку, де 7 серпня 1968 р. о. Библів з української католицької парохії в Нюарку відправив Панахиду в приявності родини і численних громадян з Дітройту і Нюарку. Над свіжою могилою прощали Покійного: від товаришів зброї і як товариша з студентських часів та кол. голову Віденської студентської Січі — д-р Осип Утриско, від Визвольного фронту Лев Футала і від колишніх мешканців табору в Міттенвальді — Михайло Лозинський.

Покійний залишив у смутку дружину Стефанію, сестру Ірину Заяць, її сина-сестрінка інж. Ігора Заяця, похресницю Тамару враз з її чоловіком Ігором Куропасем.

О. У.

ІНЖ. РОМАН ВОЛОДИМИР РОНДЯК

19 червня 1968 р. помер у Ню Гейвені, Конн., інж. Роман Володимир Рондяк, кол. хорунжий УСС і УГА, лісовий інженер.

Покійний народився 1 лютого 1895 р. у Львові. Після закінчення гімназії зголосився до Леґіону УСС у 1914 р. У 1918 р. він вступає в ряди УГА і з нею переходить усю війну 1918-1921. У складі 2-ої сотні 1-го полку був учасником боїв на Лисоні. Вибравшись з польського табору інтернованих у Тухолі, переїжджає до Чехії, де закінчує Високу Технічну Школу в Празі і одержує диплом інженера.

Війна та прихід совєтських армій до Чехословаччини, примусили його з дружиною-чешкою виїхати далі на захід. У 1949 р. він виїжджає до Ню Гейвен у ЗСА, де працює на фабриці і бере участь у громадському житті, як член Т-ва Рідна Школа, Народного Дому, Пластприяту. Із заснуванням місцевого відділу ОбВУА, Покійний був його активним членом. У дусі військової традиції він виховав своїх синів, Романа і Петра, нині кадрових старшин американської армії. Обидва вони щасливо відбули бойовий стаж у В'єтнамі і сьогодні старший Роман має ступінь майора парашутної піхоти і 7 відзначень, а молодший — Петро — ступінь сотника танкових військ і 5 відзначень.

Інж. Р. Рондяк

Величавий похорон інж. Р. Рондяка відбувся при численній участі громадянства, а почесну варту при домовині тримали чотири комбатанти українських формацій і два американської армії. Від українського вояцтва попрощався з Небіжчиком голова Відділу ОбВУА майор О. Козловський.

СЕМЕН СУСЬ

2 травня 1968 р. в Нью-Йорку помер нагло від удару серця на 71-ому році життя **Семен Сусь,** кол. учасник визвольної боротьби України в рядах Леґіону УСС та УГА, нагороджений пропам'ятною відзнакою УСС, кол. член Відділу ОбВУА, Нью-Йорк.

Покійний народився 15 березня 1898 р. в селі Біла біля Чорткова в Західній Україні. Від ранньої молодости приймав участь в громадській праці. В серпні 1917 р. вступив добровільцем до тодішнього Леґіону Українських Січових Стрільців та відбув в його рядах всю кампанію під час І-ої світової війни. Після Листопадового Чину перейшов до УГА та брав участь у її походах і боях. По війні працював хліборобом на своєму господарстві в рідному селі, беручи видатну участь в культурно-освітній та суспільній праці громади. Після 2-ої світової війни опинився в Америці, в Нью-Йорку. Належав до Відділу ОбВУА.

Під час Парастасу, що був відслужений 6 травня ц. р. в похоронному домі П. Яреми, прощав його від ОбВУА та всіх Побратимів по Зброї голова Відділу ОбВУА д-р Іван Козак.

Д-Р КОНСТАНТИН ТРЕТЯК

Дня 16-го липня 1968 р. у Кліфтоні, Н. Дж. помер на 74-ому році життя д-р Константин Третяк, кол. старшина Леґіону УСС, поручник УГА, відзначений Хрестом УГА та пропам'ятним Хрестом УСС, учасник визвольної боротьби України, після війни адвокат і активний громадський діяч в краю і на еміґрації.

Покійний вступив під час першої світової війни до Леґіону Українських Січових Стрільців та був командантом сотні скорострілів. В листопаді 1918 р. перейшов з цілою своєю частиною в склад УГА та на тому самому пості брав участь у всіх походах і боях тієї Армії на Західних і Східних Землях. В 1920 р. перейшов в складі Групи ген. Кравса до ЧСР та був інтернований в таборах у Ліберці і Йозефові. В тому часі закінчив свої правничі студії та осягнув на університеті Карла в Празі ступінь доктора прав. Повернувся до Краю, був адвокатом. Перебуваючи на еміґрації в ЗСА в Кліфтоні, приймав живу участь у громадському житті. Між іншими зорганізував там Відділ ОбВУА та став його першим головою.

Залишив в смутку вдову Марію, доньку Христину та сина Олега з дружиною Ренатою.

Похорон відбувся 18 липня ц. р. до церкви св. Миколая в Пасейку, а звідтіль на цвинтар св. Михайла в Лодай, Н. Дж.

І. К.

МИКОЛА ҐРЕЧИЛО

3 червня 1968 р. в Мілвокі, Віск., після довгої і важкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, помер на 84-ому році життя **Микола Ґречило**, кол. старшина австрійсько-угорської армії та кол. сотник української поліції.

Покійний народився 17 травня 1885 р вРіздвянах коло Теребовлі, в Україні. Як професійний військовик кол. австр. війська брав участь у І-ій світовій війні та попав у російський полон. Служив також в українській поліції, зокрема в

М. Ґречило

поліційній школі. Після 2-ої світової війни опинився на скитальщині в Австрії та звідтіль виемігрував зі своєю дружиною Іванною до ЗСА. Тут поселився спершу на короткий час у Філядельфії, Па., а відтак переїхав до Мілвокі, Віск. Аж до переходу на пенсію заробляв на прожиток важкою фізичною працею. Тут він включився з повним запалом у публічну працю місцевої української громади. Зокрема приймав рік-річно видатну участь у переведенні Листопадової Збірки на Дар Українському Воєнному Інвалідові і за це одержав кількакратно похвальне признання від Управи Суспільної Служби Комбатантів при Головній Управі ОбВУА. Був також добродієм-меценатом Наукового Товариства ім. Шевченка в Нью-Йорку. Списки жертводавців Братства "Броди-Лев", Народного Фонду УККА, ЗУАДК та інших установ виказували щороку його ім'я біля значніших сум. Завдяки вдачі й особистій культурі Покійний втішався загальною пошаною і щирою симпатією усіх, що його знали. Вимовним доказом цього був його величавий похорон, на якому прощав його п. І. Домбчевський.

ІНЖ. ДАНИЛО ЛИМАРЕНКО

14 серпня 1968 р. у Філядельфії, Па., відійшов у вічність на 73-ому році життя інж. Данило Лимаренко, підполковник Армії УНР, кол. учасник визвольної боротьби України, кол. старшина Вільного Козацтва в Ревуцькому на Херсонщині, кол. сотник 2-ої сотні 6-го Куреня Низових Запорожців 2-ої Запорозької Дивізії Армії УНР, кол. член Українського Історичного Інституту в Варшаві і член УВП в Торонті, кол. член Братства Українських Державників, основоположник УНДС в Европі і член УНДС у ЗСА, останньо голова філядельфійського Відділу Союзу Українських Ветеранів в Америці.

Похорон відбувся 17 серпня ц. р. на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж., при численній участі громадянства, головно кол. вояків. Керівника ресорту військових справ В. О. УНРади репрезентував його заступник на ЗСА ген. Аркадій Валійський. Над відкритою могилою на цвинтарі промовляли ген. Павло Шандрук та підполк. Петро Самойлів від Головної Управи УНДС.

ПОЛК. ЮРІЙ КІВЕРЧУК

Дня 23 червня ц. р. у шпиталі в Сиракюзах, Н. Й., відійшов у вічність бл. п. полковник Юрій Ківерчук на 83-му році трудолюбивого вояцького життя.

Полк. Ю. Ківерчук, учасник Української Національної Революції в 1917-21 рр., відзначений Хрестом Симона Петлюри та Воєнним Хрестом. Почесний Голова Відділу ОбВУА в Сиракюзах. Активний громадський діяч в Сиракюзах. Бл. п. полк. Юрій Ківерчук виховав сина Юрка та вислав його теж навчатися вояцького ремесла в ряди УПА, де і поклав своє молоде життя. Тут на еміграції осиротив свою дружину та дочку Надю Шаран з дітьми.

Під час похоронів, що відбулися для 25 і 26 червня з українського похоронного заведення Петра Маска до української православної церкви в Сиракюзах, а відтак на український цвинтар в Бавнд Бруку Н. Дж., над вояцькою домовиною промовляли крім православних отців — голова місцевого Відділу УККА М. Рубич, містоголова Відділу ОбВУА сотник І. Пігуляк та голова місцевого Відділу Прихильників УНРади.

На заклик сотника І. Пігуляка під час похоронів переведено збірку замість квітів на могилу бл. п. полковника Ю. Ківерчука, що її склали: **по 10.00 дол.** д-р М. Логаза, **по 5.00 дол.** Олександер Хомяк, І. Пиндус, сот. І. Пігуляк, Я. Величко, І. Щербаневич, І. Рубич, О. Зачкевич, І. Слонський, Осередок ОДУМ, інж. Т. Франціян, В. Фенцор, В. Майкович, мгр. М. Дупляк, мгр. М. Рубич, **по 4.00 дол.** д-р І. Подюк, В. Ільчишин, **по 2.00 дол.** інж. І. Романюк, Г. Туркевич, д-р І. Заваликут. Разом зібрано всього 94.00 дол. і призначено на інвалідів. Зі зібраної суми Управа рішила залишити на допомогу одному місцевому інвалідові, членові ОбВУА, що знаходиться вже кілька літ у шпиталі спаралізований, 24.00 дол., а решту вислано до Головної Управи ОбВУА.

А. Маличевський-Сосна

АНДРІЙ МАЛИЧЕВСЬКИЙ - СОСНА

23 серпня 1968 р. помер несподівано в Торонті Андрій Маличевський, кол. старший вістун у сотні Громенка Української Повстанської Армії.

Покійний народився 43 роки тому в селі Липі на Бірщанщині, на окрайку нашої землі, в боротьбі за волю якої згинули безчисленні сини й дочки українського народу. В цій боротьбі брав активну участь теж і покійний Маличевський-Сосна. Включився в підпілля ще молодим, бо навіть не двадцяти-літнім юнаком, він проходить всі стадії революційної боротьби — від Самооборони до боротьби у відділах УПА. В 1947 році, як член Рейдуючих Частин УПА, він знаходиться в Західній Европі, звідкіля виїздить до Канади.

В Канаді він негайно включається в громадське життя, допомагає організувати і очолює Станицю колишніх вояків УПА в Сейнт Кетрінс, а після переїзду до Торонта стає одним з активніших членів Станиці, займаючи різні пости, включно з відповідальністю секретаря, яким він був до останньої хвилин його життя.

Друг Сосна не жив довго, але життя своє провів, як добрий українець і чесний патріот. Життя його було коротке, повне важких трудів і невигод. Але життя його було багате, як життя кожного, хто не цурається своїх обов'язків і хто їх виконує так як наказує йому його сумління і розум.

Покійний залишив дружину і п'ять малих дітей.

Вічна Йому пам'ять!

ОЛЕКСА КРУГЛИЙ

Дня 8 липня 1968 р. у Річмонді, Мейн, помер трагічно в автомобільній катастрофі на 73-му році життя **Олекса Круглий**, сотник Армії УНР, б. учасник визвольної боротьби України, нагороджений Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом, діяльний член Відділу ОбВУА в Нью-Йорку та кол. член його Управи, активний громадський і церковний діяч.

Покійний народився на Катеринославщині, де й провів дитячі літа. Згодом його батьки одержали наділ землі на Сибірі і перебралися з усією родиною туди ж. Молодий Олекса закінчив там свою шкільну освіту, а відтак і військову школу та став старшиною б. російської армії, де останньо мав ступінь поручника. В перших днях революції вступив до української армії. В рядах Дієвої Армії УНР, піднесений до ступеня сотника, перебув усі походи і бої. Під час відвороту з України перейшов в складі частини, в якій тоді служив, через Кавказ до Туреччини, а звідтіль дістався до Єгипту та поселився в Каїрі. В 1950-их роках вимігрував до ЗСА та поселився зразу в Нью-Йорку, а згодом у Річмонді, Мейн, де й постигла його ненадійна смерть.

Покійний сотник Круглий відзначався спокійною і добрячою вдачею і високою товариською культурою. Був діяльним членом ньюйоркського Відділу ОбВУА і впродовж декількох каденцій належав до його Управи як організаційний референт.

Похорон відбувся на православному цвинтарі у Франклін Сквер, Н. Й., де живе його замужня донька.

Покійний залишив в смутку вдову Марію, доньку Оксану з чоловіком та 4 внуків.

І. К.

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

ПАРТИЗАНСЬКА ВІЙНА

Виявляється тепер, що на зайнятих німцями східніх територіях в часі останньої світової війни знаходилось понад 400 совєтських радіостанцій, при помочі яких партизанські штаби втримували зв'язок з 1.100 совєтськими партизанськими відділами. Большевицькі партизани, — як подають большевицькі джерела, — скотили з рейок 20 тисяч поїздів, висадили в повітря 58 панцерних поїздів, знищили понад 10 тисяч паровозів і 110 тисяч вагонів, висадили або спалили понад 12 тисяч залізних мостів і віядуктів, знищили понад 65 тисяч авт і сотки тисяч тони палива, знищили або пошкодили понад 2.300 танків і панцерних авт, знищили на землі понад 110 літаків, перервали понад 17 тисяч кілометрів ліній зв'язку.

БРИТІЙСЬКІ ПОВІТРЯНІ СИЛИ

Британські повітряні сили нараховують тепер коло 120 тисяч людей. З того числа 7.700 британських летунів знаходиться в Західній Німеччині, 8.900 в басейні Середземного моря, 7.400 на Близькому Сході, 10.100 на Далекому Сході. Решта знаходиться в Великій Британії, в тому числі 13.500 летунів-старшин.

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ЗАМОВЛЕННЯ В ШВЕЦІЇ

На основі контракту з Ізраїлем у шведських корабельних доках вбудують в короткому часі для ізраїльської морської фльоти 120.000-тоновий супертанкер. Цей корабель коштуватиме 9 мільйонів долярів і матиме таке наймодерніше автоматичне вивінування, що корабель потребуватиме тільки 30 моряків залоги.

SYNOPSIS

Democracy or Oligarchy, by W. Veryha, is a criticism of the constitutional structure of the Ukrainian Canadian Committee which is not responsible for its activity to the Ukrainian Canadian Congress and the latter is not a superior but a subordinative body to the former.

For Our Native Land, by O. Yavorsky, is an article describing the circumstances in which the First Division UNA was formed in 1943.

General Petro Samutin: **Military Strategy** is a continuation of the last issue of "Veteran's News" in which he discusses the Soviet Russian tactics and strategy.

M. Prasitsky in his memoir **Kalisz** describes the organizational life of Ukrainian soldiers in the Polish Prisoners of War camp after the 1st World War.

Partisans in the Past is a discussion of the legal rights of underground warriors in case of captivity according to various international conventions.

November Reminiscences, by S. Salyk, describes an event how a company of Ukrainians, former Austrian soldiers on the Polish side endeavoured to join the Ukrainian Army during the Polish - Ukrainian war and their plans were crushed by a spy.

Colonels P. Sylenko and H. Sosidko is a festschrift by B. Pidhayny honoring those two Ukrainian officers on their 75th birthdays.

In **Analysis of the Totalitarian State** by Felix Korduba is reviewing two recently published German books: **Anatomie des SS-Staates** by H. Buchlein, M. Broszar and A. Jacobsen, and **Walter Texte und Dokumente zur Zeitgeschichte.**

Obituaries:

Gen. O. Zahrodsky; prof. Dr. M. Dolnycky; R. V. Rondiak, S. Sus'; Dr M. Tretiak, M. Grechylo, D. Lymarenko, Colonel Yu. Kiverchuk, A. Malychevsky-Sosna, O. Kruhly.

News items and reports from the life of the Brotherhood of the Former Soldiers of the 1st Division UNA in Toronto, Philadelphia, Pa., New Haven, Conn., and Winnipeg, Mannitoba.

United Ukrainian War Veterans in America:
50th anniversary of the November Revolution Committee; USS delegations visits Archbishop Yosyf Cardinal Slipyj; Ukrainian veterans' day, etc.

Association of the Former Soldiers of UPA: Second United Convention in Detroit, Mich.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Австралія	3.50 дол	.60	ЗСА	4.50 дол.	0.75
Австрія	100 австр. шил.	20	Канада	4.50 дол.	0.75
Англія	1:10.0	0:5:0	Німеччина	20 н. м.	3.50

U.S.A.: $0.75

Canada: $0 75

